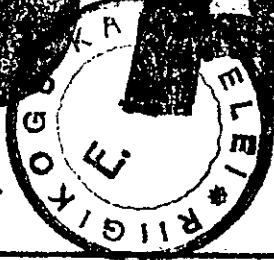

KAJA

Ilmub igapäev.

Nr. 249.

Reistnädalal, 19. septembril 1923.

V. aastakäik.

Gesti välismõlgade tasumiseft.

Räesoleval aastal Prantfusmaale võlge
Räesoleval aastal Prantfusmaale võlga
1.801.765 frangi suuruses tasutud
Wababussija ajal tehti Gesti valitsuse
poolt mitmed välismaenu, millede tasu-
mifele ofalifelt juba 1921. a. asuti.
Räesoleval aastal on Prantfusmaale
võlgnevalt summaft valitsuse poolt lae-
nu tasumiseft ära maksetud 1.801.765 franki
ning protfentide kätteft 98.295 franki.
Seega on Prantfufe valitsufele võlgnevalt
summaft veel tajuda 4.820.767 franki
(praegufte kursfide järele umbes 98.825.650
Gesti marka), mis jellekohafe lepingu jä-
rele 1925. aastaks täielikult tajutud peab
olema

Pidufööft Gesti delegatfioo- nis Genfis.

Genf, 18. sept. (E.N.)
Gesti delegatfioon korraldas täna pibu-
föögi, milleft ofa wötfid Inglise, Prantfu-
le, Itaalia, Poola, Ungari, India, Soome,
Düna-Mafrika, Läti, Leedu ja Ruuba dele-
gatfioonide juhtivad liikmed. Muu seas
lorb Robert Cecil, Wood, Lebrun, Krahv
Tofti, Krahv Bethlen, Skirmunt, Endel
ja Meierowicz.

Stume miniftrite nõufogu ametift lahkunud.

Berlin, 17. sept. (E.N.)
Roomaft teatatufte, et Stume miniftrite
nõufogu on ametift lahkunud.
Nagu eila juba teatatud, nimetas Staa-
lia valitsufes kindral Giardinio Stume föja-
wäelifeft kubernerift ning teatas jelleft
fammufst Belgradi valitsufele ia föigile
fuurriifidele.

Serbia proteft Bulgaariale.

Berlin, 18. sept. (E.N.)
Sofiaft teatatufte: Rõuna-Slaawia faa-
bit andis Bulgaaria valitsufele märgufir-
ja, milles protefteritafte bandede tekfimife
wastu Rõuna-Slaawia piiril, kelle eesmä-
gifs olla fiffetungimift Rõuna-Slaawia ter-
ritooriumile toime panna. Rõuna-Slaawia
äbwardab piirift üle minna, et bandedif
ife karistada.

Arwamifed Poincare wi- mafte kõnele lohta.

Berlin, 18. sept. (E.N.)
Teatatufte, et riigikantfeler Stresemann
ei kawatfe wastata Poincaré wiimaste kõ-
nele peale. Pealegi ei olnud need kõned
ofekoheselt Sakfamaa poole fihitud, waid
Inglismaa poole. Übtne arwamine nen-
deft kõnedest on, et nad Sakfa-Prantfufe lä-
birääkimift ei ole edendanud. Kuifd teifeft
hiljefst ei olla Poincaré ka midagi niifugufst
öelnud, mis alganud läbirääkimiste kake-
mifele wöifft wiia.

Sakfa paberraha ei wöeta wastu.

Berlin, 18. sept. (E.N.)
New-Yorgift teatatufte, et National City
Bank on ofufufanud tulewifus enam Sakfa
paberraha mitte wastu wötta.

Sakfa marga katastroofiline langemine.

London, 17. sept. (E.N.)
Poincaré pühapäewafte kõnele järel-
bujel langes Sakfa mark täna Londoni
börfjel fantastilife määranu. Ilheft nael-
ferlingift makfeti 1075 miljoni Sakfa ml.

Malife wäärtufega raha loomine Sakfamaal.

Berlin, 18. sept. (E.N.)
Malife wäärtufega raha loomife eel-
nõu on Sakfa valitsufel juba walmis. Riig-
gipant eraldatufte riigi finansfideft ja ta
hakkab täitma kullatähte panga ülesan-
deid. Katmata paberiraha wäljaandmine
löpetatufte. Waraameti kassatähti ei dis-
konteerita enam. Ülemineku ajaks annab
uus pank wälja oma kassatäheb, mida era-
warandufe kullafühufufega kindlustatufte.
Need kassatäheb faamad jeaduslikufst mak-
fufwahendiks. Paberimark jääb uute kas-
jatähte kõrwal wahetusrahaks. Ühtlafi
wähendatufte föige mõjuwamal wiifil awa-
sufte wäljaminekuid.

Hispaania tahab uut föja- kätku ette wötta.

Berlin, 17. sept. (E.N.)
Nagu Madridift teatatufte, kawatfch
Hispaania diktaator kindral de Ribera uut
Marokko föjakätku ette wötta, et Hispaania
preftiifti uuesti jalale feada.

Werine kättemakfmine.

Paris, 17. sept. (E.N.)
Benelane Jwan Katzenelson, 32 aastat
wana, tuli kommunistide juhi Rappoport
korterisse. Kui teda pteili Rappoport fiffe
lastis, tõmbas ta renolwri taskufst ja las-
kis preili peale, haawates teda rinnufst. Pä-
roft andis lastja end politfiei kätte. La-
fetas, ta ei olla mingifugufe poliitilife riig-
ma liige, ta olla ainult tahnud kätte maks-
ta oma feltimuse eest, keda enamlafted
rõhward.

Taifuni häwituföö Jaapanis.

Berlin, 18. sept. (E.N.)
„New-York Tribune“ teatel on taifuni
ajal Tittori linnas Jaapanis 3000 inimest
lainetes hukkunud. Lühanded on peatwar-
juta jäänud. Rahju hinnatufte 10 miljoni
dollari peale.

Ra enamlaste wastane fiud- ral maawärfemifel furma faanud.

Berlin, 18. sept. (E.N.)
Moskwa fönumi järgi on maawärfemife
ajal Jofokomas ka alaman Semjonow,
enamluswastafte wägede juht Rauges-Sdas,
furma faanud.

Poola uus teedeminifter.

E.N. Poola ajatirjandufe büroo teatel
17. feptembrift on Rattowiki raubteewalit-
fufe ülem infener Andrews Rõsfowicz Poola
teedeminiftriks nimetatud.

Muhr annab Staaliale juft.

Berlin, 17. sept. (E.N.)
Muhr juft muretfemine Staaliale on
uuesti alganud.

Tfhitsherini proteft.

Berlin, 18. sept. (E.N.)
Nagu Moskwaft teatatufte, on Tfhitfhe-
rin faatnud Poincaréle märgufirja, milles
protefteritafte selle wastu, et Wene kauba-
laewad, mis omal ajal Wrangeli wägede
poolt Konftantinopoli wiidi, nüüd fealt
Prantfusmaale on toodud.

Wangide wahetamine Läti ja Wene wahel.

Moskwa, 18. sept. (E.N.)
Wene faadif Uralow föitis eila Läti-
fomme on wangide wahetamine Läti-
Rõufogude wabariifide liit faab 28 ia an-
nab wastu 14 wangit.

Telimeft, Tallinnas, Suur turg 18, kõi-
traat 3-12, awatuf t. 9 h. — t. 10 öht.
Öfifine wal mefords, „Uhiselu“ trükitofas
kõnetraat 1-80.

Tallus, Suurturg 18, kõnetraat 6-31.
awatuf t. 1/29 homm. kuni t. 6 p. L.

Wõttalufed:

Tartus, Suur turg 3. 3. korral, Wifjandis,
Tartu uul. Moofjeri m. Pärnus, Riiatili uul. 41.
Peatofmetaja kõnetrub t. 10-11 homm.
kõnetraat 2-35.

Arjafahataja kõnetrubid tella 1/210-1/211 homm.
ia 3-4 p. L. kõnetraat 5-31.

Madreft kirjawahetufetf: „Kaja“ Sa-
linn, postifast 28.

Tarwitam. Jätkud trükitööd häwitatufte ära, tal taaguf
faatimifed pefumafid järeletrüki ei ofe. Jätkuf rüh-
kufte tufes faatja nim. ia adrefe ofia trükituba
ühifamaf, tajundufmine, tal kätiruf mitte atalife trüki-
faatja poofst ei tufe.

Teififu numbri hifud 3 marka

Selkumife hind.

Postifga: 1. kuu peale 75 mrl. 2. kuu peale 68 mrl.
3. 225 4. 204
5. 450 6. 408
Wäljamaaale 1 kuu peale 200 marka.

Madreftimutmine 20 marka.
Telkumif wöstaw wastuf talitus, abftatufef
oma telkumiste wöstawdftad ia föft Wabariffat
postkontorid, Soomes, Sakfamaal, Prantfus-
maal ia mitmes muus wälisriigis wöstaw äga
fojalift postkontor „Kaja“ telkumift wastuf.

Ruufufufte hind:

Üks millimeeter üht wöeruf: lehe eesofas 5 mrl.
tefati tefati 6 mrl., kaulufufe kufel 3 mrl.
Ruufufuf wöstaw wastu tobumaaf talitus, abftatufef
rufes ia agenturid, Soomes — Sanomantufefia —
moitufufufufuf, Sakfamaal ia Ruufufes —
„Ma“ Werelufte Lin, Seifufuf, Berlin, Kõnetraat 33-38
Etild — Ed. Deffhof, Studum eela, Köln.

Tõlkus „kontinentaal“

Täna, 19. septembril

huwitaw maadlufe-matfch wäljakutse peale.

- 1) Jaan Sigane — Ambroff de Sufi wastu
- 2) Torno (Leedu) — Brilla (Poola).
- 3) Benetfch (Tfhheh-Slowakkia) — Kftermann (Preislane)
- 4) Kauer (Gesti — Mafcha (Waieri)

Etendufe algus tell 8 öhtul, maadlufe algus tell 10 öhtul.

Gesti Seataswatatajate Selts

Korraldas Rõmutöö Reffifeltfi faasabil 20.—28. oktoobrini f. a.

Memoralifed ühepüewafed turufufed

(etteufugimifed ilhes läbirääkimistega) faconi ehk wäljatweo figade
kafwatamife üle.

Seba fümampidabes palub Gesti Seataswatatajate Selts põllumeeste
feltfe, põllumajandufe alal töötawaid ühfufi ia põllumeeste fogufid oma
tegewufe piirkonnas ühepüewalifi turufufi korraldada.

Kurjufte korraldajatel tuleb aegfafti ruumide muretfemife ia ümb-
ruskonnale teadaandmife eest hoolitfeda. Ühfama jääwad kurjufte kor-
raldajate kanda inftruktorite föidu ia ülespidamife kulub.

Soowitaw oleks kurufufi nii korraldada, et üks inftruktor teatawas
piirkonnas 5—6 päewa wöifft töötada.

Et soowitajad loobetawafte wäga rohlesti faab olema ia eeltööd tea-
tawat aega nõuamad, palub Gesti Seataswatatajate Selts ülesandmistega
rutata, föift teadaandeid adrefeerides: Gesti Seataswatatajate Selts,
Tallinnas, postifast 254.

Wene wastus Soomele Karlala afjus.

Moskwa, 18. sept. (E.N.)

15. fept. anti nõufogude walitsufele poolt
Soomele Karlala afjus märgufiri, milles
feletatufte, et Soome argumendid ei fflal-
dawat midagi uut. Wene nõufogude liit
jätab nende peale ühfifafjalife wastufe and-
ruata, lugebes fufimufe löpetatufst.

Wene laew Jaapanift lahkuma funnitud.

Moskwa, 18. sept. (E.N.)
„Gudoki“ teatel on jaapanlased Wene
laewa „Zenini“ Jofokamaft lahkuma fun-
nimud, keda kufufufufades kommunistilifu fir-
jandufe toomifes.

Peterburi majad kofku- warifemas.

E.N. „Petrogr. Prawda“ teatab, et 14.
fep. Petrogradis Rõfhdeftwensky uul. nr.
26, jälle üks 3-kordne maja kofku langenud.
Rufude alt on 2 poififelt wälja kaewatud
ning haigemajasfe toimetatud.

Poola föjawäe peainspektor

Berlin, 17. sept. (E.N.)
Warsfawift teatatufte Wofj. Btgile, et
on oodata kindral Galleri nimetamift Poola
föjawäe peainspektoriks. Ühtlafi nime-
tatawat kindral Galler ülematfs wäejuhata-
jaks föja korral.

Soome peaminiftri arwami- ne feelfufeadufe edaspidifefst faatufefst.

Helsingis, 18. sept. (E.N.)
Soome peaminifter wöftis wastu alfo-
holimafufte organifafufionide efitajate
kongressi faatfonna ia feletas temale, Soome
walitsuf olla ühfmeelfefst arwamifef, et
alkoholifefufufeadus peab minnufata alale
jääma.

Rahaminifter toonitas, et riigi rahalife
feifuforra päraft ei ole feelfufeadufe ära-
kootamine karwifif. Kõllwalitfufe wöftlemine
wiinaga faakafufufemife wastu andmat
iffa paremaid tagajärgi.

Kontfessifoon raubtee ehita- mifef Wenemaal.

Moskwa, 18. sept. (E.N.)
„Majanduslikuf läbitäimife ühing Sda-
ga“ Berlinis on kontfessifooni faanud Rõ-
binski raubtee ehitamifefst ia miljoni tiinu
metfa etfpluaterimifefst selle raubtee piir-
konnas.

Wene wiljafaat fäesolewal aastal.

E.N. „Prawda“ teatel hindab Wene
fatiftifika feiffkomitee fäesolewa aasta wil-
jafaat 2.153 miljoni puuda peale.

Rohutaw tulekahju Ameerikas.

London, 17. sept. (E.N.)
Berleyft (Kalifornias) teatatufte: Ro-
hutaw tuli möllab ffin. Sojad majad
on maha põlenud, nende hulgas ka ühfikooli
ehitufed. Lefakufe meefheftiliffe kufseid dü-
namiidiga, et piiri panna tulele, mis juba
aribwartaali äbwardab haarata.

London, 18. fept. (E.N.)
Berleyft teatatufte: Tuli on häwita-
nud 600 ehitust, nende hulgas 35 konflekfi.
Rahju hinnatufte 10 miljoni dollari peale.
Rohalifu linnawalitsufefe andmete järele on
2400 ühfut peatwarjuta jäänud.

Loonetaw ilm kolmapäewal, 19. feptembril.

Reffimine kuni föwa lõunatuul. Muut-
lif pilwitus. Suuremalt jaolt kuim. Tem-
peratuur wähe förgem.

Jlmade ülewande 18. fept.

Sörge rõhuala 770 mm. Reff-Wenemaal.
Skandinawiaft läheneb meile madala rõhu
ala. Ballimere lõunafas on föwa fogu-
poolne (SE) tuul. Tartu uul. öft.

Rahvasteliidu komisjonide töödest.

Genfis, 12. septembril 1923.

Rahvasteliidu töö on tehniliselt üldjoontes niisama korraldatud, kui iga muu parlamendist järele viisiks. Kõik tähtsamad küsimused arutatakse varem komisjonides läbi, enne kui nad suure konverentsi päevakorda tulevad. Komisjonis on iga riigi esitajal võimalus iga küsimuse kohta oma seisukohta avaldada, seal vaieldakse nii ühelda peavaieluse juba läbi ja antakse igale küsimusele niisugune kuju, mis kõigile enam-vähem vastuvõetav ja mille läbiminek üldkoosolekul siis ka ette juba kindel.

Kõige selle tõttu peetakse täie digusega rahvasteliidu komisjonide tööd väga tähtsaks, vasti üegi tähtsamaks kui rahvasteliidu täiskogu istumisi, kus siiski mündatuks asjasse enam palju küsimusi ei tekita, vaid kus eeskätt poliitilisi seisukohti ja waatepunktide deklaratsioonid.

Rahvasteliidul on mitmed laadi komisjonid. Ühed töötavad ka siis, kui rahvasteliidu omast koos ei ole, need on nõndanimetatud alalise komisjonid, nagu näiteks rahvasteliidu alaline transiidi-komisjon, desarmeerimis-komisjon ja paljud muud, teised moodustatakse rahvasteliidu konverentside moodustamisel ja need lõpetavad oma tööd samal ajal, kui rahvasteliidu konverentsi. Lõpuks siin üksnes viimaste tegevusest kõnelda.

Nii kui teada asjatas tänapäev rahvasteliidu eelmiste aastate eeskujul enesele kius komisjoni. Kõigi nende komisjonide ja ka nende rahvasteliidu alalise komisjoni koosolekuid peetakse nõndanimetatud „Rahvasteliidu palatsis“, suurepärase hoones Genfi järve kaldal, kus ka rahvasteliidu peasekretariaat asub. Selle maja on rahvasteliidu enesele hiljuti ostetud omandanud. Kas ei leidu ainult rahvus nii suurt jaali, kus ka rahvasteliidu konverentsi koosolekuid võiks pidada.

Kõik komisjonide koosolekud on üldiselt põhjalikke järele arutlusi ja neist osavõtmise kõigile kuub, mille tõttu ka püstitum tung „Rahvasteliidu palatsis“ tihtri nii suur on, et kuhugi läbi ei pääse.

Ala pöörame tagasi komisjonide tegevuse juure. Nädalapäevade vältel, mis rahvasteliidu konverents juba koos olnud, komisjonid end konstitueerivad ja ju ka kuniis ühtlasi tööle astuvad. Mõned neist on juba koguni terve rea koosolekuid ära pidanud. Wantame siin nende tööd pisut lähemalt.

Esimene (õiguslike küsimuste) komisjoni juhatajaks on hveitslane Matta, kes rahvasteliidu konverentsi juhataja kohale kandideeris, kuid lõpu-ameeriklane ees taganema pidi. Eesti esitab jelles komisjonis hra Underkopp. Selle komisjoni päevakorras seisab rahvasteliidu põhikirja §§ 10. ja 16. paragrafi küsimus, mis die- ti laenuvõtte ja põhimõtteid on. Kuna neid küsimusi praegu aga 3. komisjon ühenduses desarmeerimise ja rahvasteliidu liige vahelise vastastikusel kaitlepingu sõlmimise küsimustega harutab, keskendab 1. komisjon nende harutamise ajutiselt jeni, kuni 3. komisjoni põhimõtetel otsus meis asjus selgub. Ka Deedu-Poola asju, mis nähtavasti lõppeda ei loogi, on tänapäev jalle sel komisjonil harutada.

2. komisjoni (tehnilised küsimused) juhatajaks on India esitaja Sam Sahab of Navanagar, Eesti esitajaks Porrii faadil Pusta. See komisjon on jeni Austraalia ülesehitamine ja teravishoiu küsimustega tegemist teinud. Austraalia rahvaasjanduse ülesehitamise kohta, mis teatavasti rahvasteliidu kõige lähemal osavõtmisel ja juhtimisel toimib, esimese komisjoniis hveitslane Ador pitta põhjalikult ülevaateks. Tänapäev Austria seisuforda septembris 1922. ja praegu ja maalises sellest kujutab pildi, kuidas rahvasteliidu algatusel ja juhtimisel ning jenne riigi rahalist koostust, niisid Austraalia rahvaasjandusele seisuford selle lihtsuse aja vältel rohkem on paranenud, kui loota võis. Austraalia ülesehitamist juhib koha peale rahvasteliidu peakomisjar, hollandlane Zimmermann. Ka tema esimese komisjoniis pitta jektusega abianimistöö ühikajade kohta. Mõlemast ettekandest selgus, et rahvasteliit Austraalia inimesti jaluleatamiseks tänuväärt töö forda on laadnud. Seda tunnistas jeklamas ka Austraalia esitaja krahu Mendorf, kes rahvasteliitu Austraalia valituse ja rahva nimel selle abi eest tänas. Järgnevatel komisjoni koosolekudel harutati alalise teravishoiu korralduse ellu kutsumist, mil puhul läbirääkimised tihtri õige pikale venisid. Komisjoniis seisab veel päevakorras transiidi ja Greefa sõjapõlgenes jateste puutuvate küsimuste harutamine.

Kolmandat komisjoni tuleb küll kõige tähtsamaks rahvasteliidu komisjoniks lugeda, jekt jee harutab kõige elulisemat küsimust — kuidas sõdade vastu ettevalmistamist piirata või nõnda nimetatud desarmeerimise küsimust. Komisjoni esimeheks on poolakas Skir-munt, Eesti poolt liitmees kindral Laidoner. Desarmeerimise küsimust harutab rahvasteliit ju oma läinud-aastasel konverentsil. Siis võeti juba vastu mõned põhilised, mille alusel desarmeerimist tuleks läbi viia. Kuid juba siis selgus, et desarmeerimist tegelikult enne ittagi minnagi ei tule, kui kõik rahvasteliidu liitmed kindlasti pole, et neil ühtri kaalutlusi karta ei pruugi, ehk juri jee peats jündimagi, et siis rahvasteliit iga oma liiget kaalutlusi vastu kaitseb. Lõpuks, et tingimustel tarvilik on mingisuguse vastastikusel rahvasteliidu liitme vahelise kaitle- või tagatislepingu loomine ning eme laialiminek tegigi rahvasteliidu konverents mineval aastal ühele oma ajutisele jekamisjonile ülesandeks, niisugust lepingutava väljatöötada.

Järgise esitaja lord Robert Cecil, kes nuni seas erilist huvi rahvasteliidu loomise ja tema elujõulisuse vastu tunneb, oli niisuguse kava ka tänapäevasta algul juba välja töötanud. Prantslane Requin oli omalt poolt veel teise kava valmistanud. Mõlemad need kavad on niisid, peale selle kui neid vahel kaalutlusi komisjonid on harutunud, ühtrise vastastikusel tagatislepingu kavatses kofullidatud ja jee ühine töövõlli ongi niisid desarmeerimise komisjoni harutamisel. Selle tagatislepingu tähtsam punkt näeb ette, et kui kahe riigi vahel sõda peats puhkema, siis otustab rahvasteliidu nõukogu nelja päeva jooksul, kumb pool on kaalutlusi ja, ja viimase vastu peavad siis koha kofit jelle maailmajao riigid, kes rahvasteliitu kuuluvad, ühtrist sõjariistadega ja majanduslike abinõudega välja astuma. Ühtrise näeb jee tagatisleping ette, et peale ta jõe astumist lepinguajalised riigid oma jõudvõid fündats-määratava piirini peavad vähendam.

Peaks jee kava vastuvõtmist leidma, mida küll uskuda võiks, ja ka asjaolusid riikide poolt ratifitseeritakse, siis oleks rahvasteliit ühe kõige suurema teedvõlme ilmas lahendanud. Siis mitutuks rahvasteliit selleks võimevõimaks teguriks, kes ilma raha ja rahvaste hea käekäigu eest alati vahel on. Siis hakkaks alles rahvasteliit jeda oja etendama, milleks ta diekti ellu kutsutigi.

Neljast komisjon harutab rahvasteliidu eelarvet ja teisi rahalisi küsimusi. Komisjoni esimeheks on jerblane Mintsh-itt. Eesti poolt on liitmees Underkopp. See komisjon on neli alamkomisjoni ositanud: 1) iganenud vastuse kaotuse otustamisel (riikide poolt rahvasteliidule võlgnevad summad). 2) Armle-deri fingituse kaotamise küsimuse harutamisel. Teatavasti peetakse praegu rahvasteliidu konverentsi koosolekuid iirirumides, mille eest 100.000 fubfranti aastas makstakse. Shveitsi kodanik Armle-der on niisid rahvasteliidule Genfis elituskruundi kinnunud ja jee alamkomisjon peab jenna suure konverentsi-koone ühistamise asjus niisid nõu pidama. 3) 1924. aasta kulude jaotuse otustajate vahel. Tulema aasta kohta on rahvasteliidu kulude eelarve 24 miljoni fubfranti suur, mis riikide vahel proportsionaalselt ära jaotakse. 4) Rahvasteliidu ametnikkude pensioonide ja elatistküsimuste küsimuse harutamisel. Neljas komisjon on niisid ka juba 1922. aasta kontrollaruande läbi vaadanud ja arved kinnitunud.

Viienda (sootsialsete ja üldiste küsimuste) komisjoni juhatajaks on Brasiilia esitaja de Malla-Franko, Eesti poolt liitmees kindral Laidoner. Selle komisjoni päevakorras seisab järgmised küsimused: 1) maailmeline koostööamine, 2) sõjapõlgenes, 3) oopium, 4) naiste ja lastega kauplemine ja 5) naiste ja laste kaitle Väheada-Jas.

Kuuenda (poliitiliste küsimuste) komisjoni esimeheks on belglane Symans, Eesti poolt liitmees Pusta. See komisjon on kaks alamkomisjoni ositanud: 1) orjadega kauplemise küsimuse ja mandad- lide küsimuse kahtamisel, ning 2) uute riikide vastuvõtmiseks rahvasteliitu. Kuuenda komisjoni harutada oli määratud ka rahvasteliidu päevakorras jeksem vähemrahvaste kaitleküsimus. Eesti, kuid komisjoni ositaks jeda küsimust mitte harutada, kuna teada oli, et jee küsimus Eesti

Kommunistid jagamas.

Seenekest on jee kurtud ja harilik asi, et kommunistid võrdsest haruldusest jagavad, kuid tähelepanel juhutamisel jinnib jee niisid jündimata viisil, et mõda ei pääse avalikult jellest juttu tegemast.

Viite kuu aega tagasi pidid Eesti kodanikud arutamata, et vahariigi linnade mitistatel kommunistide jõjalipuga harustatud märkidega korjandus korraldasi, millest kulu pidi tööstistamaja ehitamiseks minema. Seenekest avaldati rahva poolt ettevõttele suurt poolehoidu, jekt nagu kuulda, on korjandus üle 400.000 marga tulnud. Asjaolu, et riigivaenuliku kommunistliku elemendi võitlusmargiga rahase tarviliku ja soovitava ettevõtte jaoks raha korjati, avaldas laialdast meelepoja, arutas ühtrist ka rahvasteliit, kas rahva poolt otustat hea ettevõtte jaoks annetatud summad lähevad vajajamulatus otstarbeks. Oma lehes avaldasime koha peale korjanduse lõppemist raha kaotuse kohta kartust ja jootu, et asja kübedal seisjad poolt kannaks tagatise loomiseks, et kogutud raha otstarbeks kaotamist leiaks, jeda rohkem, et mitte palju aega tagasi meil võimalus oli oma lugejatele teatada, kuidas kommunistide minamehed mitmel pool raha raiskanud ja kuidas mitme haigetasa tulud kommunistideks kikutustööks aratavikotud olid.

Arvatavasti karkusid ei ole, kahjuks, asjandus olnud. Nagu jotsiaaldemokraatlike tööstiste partei jektkomiteest meile jaadetud materjalist selgub, on kommunistid kogutud rahaga väga omapärastel ümber käinud. Mõnelt on nad otustanud kogutud raha eest otustuse „tööstiste maja“ otustat välja jekjutada ja neid „teatavate organisatsioonide“ vahel ära jagada. Mõistugused need teatavad organisatsioonid on, millele kommunistid otustat jagavad, selle kohta võib ainult üks arvamine olla; need on riigivaenuliku kommunistliku organisatsioonid. Täheleand, ilusa kavatuse jidi all kogutakse avalikult korjandusest raha, mille üht riigi aluste otustajad vahalt otustavad ja otustavad nii, nagu kriminaal kalduvustega kommunistlik ideologia jeda nõuab: rahva poolt kofkupanud pennid muudetakse kõige ülbemal kombel kommunistlike organisatsioonide varanduseks. Tulusid avalikult korjandusest tarvitataks jelleks, et riigivaenuliku kommunistliku organisatsiooni rikastada, neile sooja pesa murejeda, kus kommunistlik uss, terroriseerides ruumipuduse all kannatavaid tööstiste organisatsioone, võiks võrjuda ja kofjuda.

Meie ühine jotsiaaldemokraatide poolt ametiühituste jektkogule jaadetud märgufirjas avaldatud arvamisega, et niisugust talituseviisi ei jaa teistil nimetada, kui avalikult pettuseks, mida aga kommunistlikes ringfondades nähtavasti täiesti lubatavaks peetakse. Kuid veel on asi, mis kähelepanu nõuab. Jotsiaaldemokraatide poolt meile avaldamiseks jaadetud kirjast, mis teisel ilmus, leiame, et praegu mingisugust fündat forda raha alahoidimiseks loodud ei ole puuduvad igajugused tagatise, et rahva kogutud raha võrvale toimetamise, kelmuse ehk raiskamise ohvriks ei langeks. Karkesi võib jühuda, et lähenemad wali-

esitajate ja rahvasteliidu nõukogu vahel lahendatud võib kaada. Ühtrist hundi po- nist muudugi jelle komisjoni tegemise uute riikide vastuvõtmise alal rahvasteliitu. Käesoleval istingjargul avaldasid teatavasti kaks riiki soovi rahvasteliitu astuda, need olid jirimaa ja Aafrika riik Abessinia mõi teise nimega Etioopia. jiri kandidatuur tunnistas komisjoniis ühel häälel vastuvõetavaks ja paat väetia hiljem võitiski rahvasteliit selle noore vabariigi ühimeestel, tormiliste kiiduvõluduste jaatel oma liitmees vastu. Sellele on rahvasteliidul niisid juba 53 liiget-riiki. Nii hästi ei käinud aga Abessinia käsi, selle vastuvõtmise küsimust praegu veel alles harutatakse. Nii seisab jelles, et Abessinias praegu veel orjade pidamine viitaks on, rahvasteliit jelle nähtuse liht- deermiseks aga he otustavaid summe tahab astuda. Arusaadav jiss, et Abessini- alt enne ta vastuvõtmist vabade rahvaste peresse viistatki küll mingisugused kof- bustused võetakse, et ta ka oma fodus va- ba ühiskondlike korratamasa paneks.

Niisugune on pilt rahvasteliidu komisjonide kirjast ja mitmekesisest tööst. Seni on komisjonid ainult väiksema oja oma töökavast läbi võtnud, suurem oja tööd jek- jah ühel lähema vartti nädala vältel sel.

mised jee „maja“ on, kuhu kogutud raha kaob.

Need kurtvad asjaolud sunnivad meid avalikult hääli tõstma ja soovitama, et valitusteline võim teesid katkust leida, kuidas rahva kofkupanud raha otstarbeksotust ka- jutamist kindlustada ja kaitsta. Nendele vähestele tööstistele aga, kes ei ole veel loo- bunud kurtatillise kommunistlike poliitika lipu all sammumast, peaks jee järjekorrali- jets õpetuseks olema, et kommunistlike ju- hid ei kofu tagasi pettusest ega oma ufa- luse kurjasti tarvitamist.

Kas oleks jelleks käesolevat juhutamist tarvisi nimetada! Ei ole keegi unusta- nud veel, kuidas rahvahulka ilmsõnita ni- mega pettes kommunistid esimesse riigiko- guisse pääsesid, kofit mäletavad, kuidas riigikogusse minni tööstiste huvitid karkama, jekal aga oma tõrgemat illesannet nähti võitluses vaba Eesti riigi vastu ja agi- tatfiooni tegemises kolmanda internatio- naali kofjats. Küllalt peaks jellest olema tergeuskultudele ja peietutele. Oleks vii- mane aeg end ussipeasit eemale hoidma ka- tata, et jelle ümber tekinud läbimädane- mid õhftond teda kiiremoit kammataks, milleks ta ju annu piibendatud.

Tööstistamaja jaoks kogutud raha hädarohke.

Tänapäev juhtristale täienduseks avalda- me siin kommunistide tegemise iseloomus- tamiseks kirja, mis meile jotsiaaldemokraat- lise tööstiste parteist avaldamiseks jaadetud.

M. a. „Raja“ toimetust!

Palume alljärgnevale jektusele Zeie lehes ruumi lubada.

Alajalehes „Töö Ripp“ 8. sept. ilmus üles- kuts „Kogu tööstistamaja“ tööstistamaja asutami- seks raha annetada. Ülestuse allkirja asemel on ära märgitud organisatsioonid, jelle esitajad 8. sept. koosolekul Tallinna tööstistamaja asjus oja võtsid. Rugeale jääb mulje, nagu oleks ülestuse all ära märgitud organisatsioonid ühel meel jelle ülestusega kogu tööstistamaja poole pööranud ja nagu valituse nende organisat- sioonide vahel täielik kofkulepe tööstistamaja ehi- tamise asjus. Sarnaste ehitavamate arahoid- miseks jektat E. jots.-dem. tööstiste partei järg- mist.

Pidades hädarohkust Tallinna tööstistamaja ehitamist, võttis E. jots.-dem. tööstiste partei hea meel kofu vastu teiste tööstis-orga- nistatsioonidega ühtrist nõu pidada tööstistamaja asutamise asjus. Silmas pidades, et endistest aastast mitmel korral karkastatav juhtumist on ette tulnud, kus tööstiste kofkule kofkultorjatud rahad, ja eriti niimelt jult ka tööstistamaja asu- tamiseks korjatud rahad, ei ole oma õige ot- stadeni jõudnud, vaid on kaotid käinud, pidas E. jots.-dem. tööstiste partei tarvilikuks asja nii korraldada, et koha aluses jaks kindlad taga- tised loodud, et tööstistat ja teistelt annetatelt korjatud raha kofkuletoimetamist, raiskamist, ega mingisugust kaotust ehk mustust asja kor- raldamises ei võits ette tulla. Selleks luges E. jots.-dem. tööstiste partei tarvilikuks juba asja alusel jekkest ja täpselt kindlaks määrata, mis tehesse nende rahajummadega, mis üle- maalise korjanduse teel tööstistamaja ehitamiseks kofu tulnud ja veel kofu tuleb, jelle täite need summad jekstavad ja kus kofas ning kofas- viisi neid summe alal joitakse. Peale selle pi- das partei tarvilikuks, et organisatsioonide va- hel kofkulepe fündats ja otustuse „Tööstiste maja“ otustatade laialilaotamises.

E. jotsiaaldemokraatiline partei esitas vastas- vand jootavalduse ja mõeldava kofkuleppe ka- roa (nõus olles jelles tarvilike parandusi ja muudatusi ette võtma, kui teised lepinguajalised näitavad et jee või teine punkt ei ole küll- lalt otstarbeksotust kofu jekatud või küllalt ümeltitult formuleeritud) ühtrist nõupidamisel 8. septembril.

Partei jootavalduse ei leidnud vastus- võtmist. Nagu ajalehest „Töö Ripp“ 8. sept. näha, võeti koosolekul 6. sept. E. jots.-dem. tööstiste partei nõudmistele kofu vastupidilised otustused vastu. Sarnase olukorra jures ei mõi E. jots.-dem. tööstiste partei jagada vastust korjandussummade õige tarvitamise eest. Üles- kuts all, millega kofkuleppe annetama raha töös- tistamaja peaks, E. jots.-dem. tööl. partei nime tarvitamine (nagu mitme teisegi organisatfioo- ni nime tarvitamine) kui jee ka on jekstid fihiga aramarkida ühtrist aktfiooni toetajad, on, vab- hemalt ehitus.

E. jots.-dem. tööstiste partei on sunnitud jelles tekinud olukorras asjast kofvale jääma. Kuid E. jots.-dem. tööl. partei on võime- niipea kui tema poolt esitatud jootavalduse ja kofkuleppe kava Eestimaa tööstistamajale üld- lüüdi ja Tallinna ametiühituste jektkogule ko- minitfude poolt, kui ka otustuse „Tööstiste ma- ja“ ajutajate liige poolt vastu võetaks, kofit ühtrist aktfioone ette võtma, mis tööstistamaja asjaajamiseks tarvilikud on.

Toimetuse informeerimiseks jskame juure E. jots.-dem. tööstiste partei jektkirja ja kofku- leppe kava, mis esitatud ühtenõupidamisel 6. sept. i. a.

Eesti jotsiaaldemokraatlike tööstiste partei jektkomitee nimel
J. Dain,
sekretäär.

Päewandised.

Pärnu-Tallinna Ristatööpa- lde ülemõnne riigile.

Selleks määratud komisjon 1886 algaud. Wabariigi walituse põhjal peab Pärnu-Tallinna Ristatööpaalide ülemõnne riigile 1. oktoobril 1. a. läbiwõt-
dama. Ülemõnne teostamisel on mää-
ratud komisjon, kuhu kuuluvad: juhataja
— raubtee peainspektor ins. S u l g, lii-
med — riigikontrolli ehitaja hra U n d e r-
s o n ja rahaministeeriumi ehitaja hra
T i m b e r m a n n. On pööratud ka
Pärnu-Tallinna raubtee hooldekande walit-
use poole, et see ülemõnne komisjoni oma
ehitaja nimetaks, kuid wiimase isik on praeg-
u veel teadmata.

Ülemõnne komisjon algas eila tege-
wust, pidades ära oma esimese koosoleku,
mis läbiwõtmise tingimisteks ja seisuolude sel-
gitamiseks oli määratud. Komisjon loo-
dab tegefwute ülemõnne tööd juure asu-
da juba lähematel päewadel.

Wäljamaalt sugupulle ostetud.

Põllutöministeerium ostis hiljuti
Hollandist 7 freistõugu sugupulli, kes lähe-
mal ajal Tallinna tuuakse.

Pullid on mereteel Riiga jõudnud, ku-
hu neile wastutõljab järele saadeti.

Ostetud tõuloomadest paigutatakse 5
tükki riigimõistatesse, üts seemnemoila ühi-
suse kases olewasse Luunja mõisa ja üts
eramaajapidamisesse.

Maaparanduse kursorused al- gawad 15. novembril.

Põllutöministeeriumi poolt korralda-
tawad kursorused maaparanduse tehnikate et-
tevalmistamiseks awatakse 15. novembril
Olustvere mõisas.

Kursorused kestawad 4 kuud, õpilasteks
wõetakse wastu põllutööstekooli hariduse-
ga isikuid. Kursorustele astuda soowijaid
oli üle 30, kuna wastu wõtta saadi ainult
16 isikut.

Kuna lähemas tulewikus riiklise laenu
abil laenuwõetawad maaparanduse tööd ees
seisawad, siis on sel alal wilunud isikutel
edaspidi laialdane tegevuswõlli.

Politseikoorte kooli ajutamisel.

Kool algas tegefwust 1. oktoobril Nõmmel.

Wäljamaade politsei tehnikat tähelepan-
nes leiame laialdast politseikoorte tarwita-
mist, mis kuretegefwuse jälgimisel wõga
häid tagajärge annud; poljubes maades on
teenistuskoores koolid asutatud ja riikau-
gele jõutud, et koeri walwuritena wangi-
majade ja moonakadude juures on hakatud
tarwitama.

Seda arwesse wõttes on ka meil otus-
tatud politseikoorte muretssemisele ja kas-
watamisele asuda. Arminimapolitsei pea-
walitus esines kohutamisriile sellekohase
ettepanekuga, kes kawa heaks kiitis, mille
tagajärjel käesolewa aasta eelarwes tarwi-
lit krediit awati.

Kawa teostamise wõttis oma peale kri-
minaalpolitsei peawalituse inspektor hra
Wau, kes Wene walituse ajal Peterburis
wastawad kursorused lõpetas ja ilmasjaja ajal
Wene sõjawäes teenistuskoores kooli juha-
taja oli. Et asjaga algust teha, osteti käes-
olewal suwel kaks Sakamaa laubakoores-
kutsikat, muretselti wõstetawad ruumid ja
ajuti koorde kassawarjusele.

Asjast kuulda saades on piiritõlbe ka-
litus otustanud teenistuskoores kassawarjuse
kooli asutada ja ligi 200 koera piiritõlbe
teenistusse otstada. Kooli juhatajaks on
kutsutud hra Wau, kui asjatundja sel alal.
Kooli asukoht on walitud Nõmmel alem.

Et kooli wäljamaa tehnikat eeskujul jisse-
seada, saadeti hra Wau Sakamaale Grün-
heid'i, et seal teenistuskoores dresseerimise
kooliga tutwumeda.

Riikline teenistuskoores kassawarjuse ja
dresseerimiskool allub siseministeeriumile ja
peetakse üldiselt siseministeeriumi eelarwe
järele piiritõlbe walituse koosseisus, mis-
sugune asutus kõige suurem koore tarwi-
taja. Kooli üllesanne, mis oma tegefwust 1.
oktoobril 1. a. algas, on teenistuskoores kas-
watamine ja wäljapetamine. Opeturjus
kestab 1. aprillist kuni 1. juulini.

Kooli awamise eeltööd on käes hoos
käimas. Kõikusi tekitab dresseerijate lei-
tmine. Wiimastest küsimustest loodetakse dres-
seerijate õpetamistega üle saada.

Cesti postijaatja ja posti- wagon Wenemaal kinni peetud.

N. Wene mõimude poolt peeti 13. sept.
Marwa postikontpri ametnik Polusjotsky
ühes postiwaguniga kinni. Minnipidamise
põhjuseks ölnud, et Wene mõimud ei tun-
nistanud Polusjotsky'le nende poolt warem
antud wiijat maksuwaiks ehk see küll veel
käesolewa aasta lõpuni maksu.

Teine postijaatja M. Moots kosti Wabalt
üle piiri Cestisse tagasi jõtta. Mii ei tul-
nud 13. septembril Wenemaal posti. 14.
septembril wõastutati aga postiwagon, ning
posti tõi Samburgist teine sinnaõitunud pos-
tiameetnik ära.

Meie mõimude nõudmisel wõastutati
postimeetnik Polusjotsky ja saadeti üle piiri
Cestisse.

Soome raha wäärtus langeb.

(Konfulaar teade.)

Soome pank on leidnud tarwisiks wä-
ljalauluta hindu tõsta. Näiteks, Cesti
mark, mille miiligi hind terwe kuue ajal
on ölnud 10:50—10:55, tõusis 10. sept.
kuni 10:80-ni. Riikamark läks dollar 36:40
37:60 peale; kroonid 966:50-1.000-ni;
naelsterl. 164:80-170:25 peale. Riik-
guse operatsiooniga kassub Soome pank
Soome tööstust ja kaubandust toetada. Ma-
lehed ja asjatundjad ei pea niisugust tegu-
wiisi targaks. Nad soowitawad wäljalauenu
muretssemist paremaks, kui Soome marga
kurfi kõigutamist.

See korraldus on tehtud ajutiselt ja sel-
lepärast, et wäljalauluta küsimust wähen-
dada.

Uus aktsiaselts registreer- itud.

11. juulil 1. a. jättis Lartu-Wõru rahu-
kogu Bergens'i, Sul. Gens'i, Elja Ustwan-
ky ja Osk. Weide poolt asutatud a.-s. „The
Timber Company“ kinnitamata põhjuse-
l, et nimetatud aktsiaselts kaheluguseid, nimelisi
ja nimeta, aktsiaid wälja tahtis anda. Asu-
tajate edasikaudusel oli asi hiljuti riigikoh-
tus arutisel, kus rahukogu otus muudeti
ja nimetatud aktsiaselts registreeriti. e.

Revolutsioon Hispaanias.

Katalonia.

Katalonia asub Hispaania kirdepoolses
osas Bahemere ääres, ulatades Prantsus-
maa piirini. Wanal ajal Rooma pro-
wint, jai ta hiljem gootide ja mauride wa-
litustekki tunda, seisis Karl Suure walit-
suse all, ja 1479. aastal ühendati ta His-
paaniaga.

Rahwasteliidu nõuogu koosolekult.

Staalia-Greeka tüli loetakse lahendatuks. Ka Cesti
wähemusrahwuste kaitse küsimus loetakse lahendatuks
ja wõetakse täiskogu päewakorrast ära.

Genf, 17. sept. (EML.)

(Oma erikirjasaatjalt). Rahwasteliidu
nõuogu tänane koosolek otustas teatawaks
wõtta saadikute konverentzi määratirja
Greeka, awaldades rahulolekut selle üle,
et on lõppemud seisuford, mis aratas tõsi-
seid rahutusi. Branding ja Lord Robert Cecil
soowitajad leida lahendust kompetent-
si küsimusele. Käbirääkimisi jatkatakse. Gom-
me esineb wähiuselehwega Salandra.

Genf, 17. sept. (EML.)

Rahwasteliidu nõuogu kiidab awalikul
istumisel ütsmeelset heaks saadikute konve-
rentzi üllespidamise Greeka-Staalia tüli as-
jus ja seletab, et tunneb rõõmu selle üle,
et saadikute konverentzi resolutsioon, kellega
rahwasteliidu nõuogu ühendusse astus, et
rahutegemiseks kassa aidata, tegi lõpu sei-
suforraale, mis tekitab elawat rahutust.
Branding (Rootsi) ja Lord Robert Cecil
(Suur-Briti) wõstawad üles sel puhul rah-
wasteliidu kompetent-
si küsimuse, kui ka kü-
simused pandiks wõetud territooriumi otu-
peerimise teaduslikustest ning riigi wastu-
tusest kuretegefwuse eest, mis tema territooriumi
mil korda saadetakse. Salandra (Staaliala)

palub arutust nende teoreetiliste küsimuste
üle homseks edasi lükata.

Salandra (Staaliala) ja Politis
(Greeka) konstateriwad, et Staalia-Greeka
tüli enam olemas ei ole ning awaldawad
lootust, et Greeka ja Staalia oma tradit-
sioonilise sõpruse järele leiawad.

Rahwasteliidu nõuogu küsitab selle jä-
rele küsimust, mis seisawad ühenduses rah-
wusliste vähemuste kaitsega Albaanias ja
Cestis ja nimetab kolmeliikmelise komisjoni,
kes toimetaks greeklaste ja türklaste
sunduslikku wahetust. Nõuogu poolt ni-
metatud kolm liiget on Daanist, Gishpa-
niast ja Rootsist.

Genf, 17. sept. (EML.)

(Oma erikirjasaatjalt). Rahwasteliidu
nõuogu wõttis wastu resolutsiooni Cesti
wähemuste asjus, millega ühines Rusta
lisajelehwega, et käesolewa kofnlepe peale
nõuogu ja Cesti walituse wahel ei tule
waadata kui vähemuslepingu peale. Otus-
tati, et küsimus on lahendatud ja wõetakse
täiskogu päewakorrast ära. Jshii tänas nõu-
kogu nimel Cesti ehitajat kaastöö eest nii
tähtsa küsimuse lahendamises.

Dr. Ernst Seraphim Salja eelwahipostidega jälle wäljas.

EML. „Thüringer Allgemeine Zeitung“
kirjutab Dr. Ernst Seraphim: Balti
piiritõlged hakkawad sõja ja seismiste kor-
ratuste raskestest tagajärgeid jagu saama;
nad on kõige halvemast ajast üle jõudnud.
Seda tähtsam on niilid selle eest hoolt kan-
da, et Salja kaubandus ja Salja tööstus
silm oma wana eelwahikohita ei kaotaks.
Rahjuts on Salja kaubandusseisuforra wäh-
jakäik Baltimail faktiks saanud, mis põh-
just annab tõsteteks märeteks. Salja wa-
luuta kofituarisimine on selgelt marga-
taw. On halba ennustaw, et Inglise wa-
litus kaubitsemiseks Sätiga 50.000 Inglise
naela — 12.000.000 latti walitustreediids
on määranud. Sellest on juba 26.000
naela kasutatud. Rahjulitult mõjub Salja
kaubanduse ja tööstuse peale ka Läti walit-
suse otus, et riiklised tellimised Sätisse
peawad jääma ning kodumaa tööstuse poolt
teostatama, ühegi kui nad 10% kallimaks
lähewad. Suneks on aga Sätis nähtawasti
warsti teisele arusaamisele jõutud, sest
Genfi sõidul Berliinis peatatu Läti peami-
nister Meierowicz wõttis kassa treediidi kü-
simuse, mida Salja juba warem oli paffu-
nud, uuesti arutusele, kusjuures konstater-
ris, et Läti tarweteks mitmesuguseid masi-
naid 8.000.000 latti wäärtnuks wõidakse mu-
retseba ning et põllumajanduse tarweteks
Salja masinaid ja kursoruramnu wõit-
baks anda. Loodetawasti tehakse kaubale-
ping Sätiga õige pea, millele seni Läti poolt
takistusi teele on weeretatud.

Na Cestis on määrata huwi wähenemist
Salja tööstuse wastu. Wjafirjanduses lai-
detakse liig kõrgeid hindasid, tellimiste täht-
aegade mittepidamist, kõrgete järelema-
nõudmist lepingute tegemisel juba täielikult
maksud kaupade eest ning halwa wäärtnu-
fega kaupade saatmist. Salja kaupmees teeb
hästi, kui ta neid sümptoome tähelepane-
mata ei jätta.

Kõik Cesti suitsetab eestlaste aktsiaselts „Astoria“ paberosse

„Guleika“

20 tl. 30 ml.; 10 tl. 15 ml.

„Sarzan“

20 tl. 20 ml.; 10 tl. 10 ml.

„Hart“

20 tl. 10 ml.

ja tubakaib

„Astoria 500“

1/4 nl. 125 ml.

„Astoria 2“

1/4 naela 100 ml.

„Erserum“

1/4 nl. 50 ml.

„Natural“

1/4 nl. 125 ml.

„Astoria 3“

1/4 naela 75 ml.

piibutubaf „Loots“

1/4 nl. 60 ml.

Tänase numbriga saadetakse kõigile

poolleaasta ja pikema aja peale tellijatele

„Põlumees“ nr. 17

lätte.

T a l t u s.

Jludus-seep
JDEAL
Kõige parem naharavimise-
abinõu

Ainult eht, kui wabriku nimi
VIKO
peal, mida ostmise juures hoo-
lega tähele panna palume.

Wäljamaal.

Bulgaaria valitsuse agar ülesastumine kommunistide vastu.

Kommunistide wangivõtmisest Bulgarias kirjutab „N. Fr. Presse“ järgmist: Bulgaria valitsus andis 12. sept. kommunistidele ohustava hoo. Wäga hommiku ajus politsei kommunistide klubisse ja võitis seal kõik dokumendid ära. Umbes 40 eralonna juhtivat jõudu, suuremalt jaolt endised rahvasaadikud, võeti vang. Samal ajal toimetati läbiotsimisi ja wangivõtmisi ka provintsis. Igasuguste kommunistlike ajalehte, ajakirjade ja brošüüride väljaandmine keelati ära, samuti ka igasuguse kommunistilise kihutustöö tegemine.

Kõige selle põhjuseks oli kommunistide riigivastane kihutustöö, mis ähvardas viimase ajal kardetavaks minna. Sõnas ja kirjas kutsusid kommunistid elanikke üles mässu tõsta, ja valitsusel on kindlad tõendid, et kommunistid on Moskva läful ning rahalist toetust tahtnud revolutsiooni teel tööstiste ja talupoegade diktuuri Bulgarias mässu panna. Ka on nad selleks sõjariistust loobastu raudanud.

Saksa jahilaeva imelik vastuvõtmine Peterburis.

„Ost Express“ teatab: Jahitlubi laev „Peter von Danzig“ jõitis Danzigist Peterburi sadamasse ja jäi Neva jõel seisma. Tema paberid olid Kroonlinna sadamavalitsuse poolt läbi vaadatud ja kõigiti korras leitud. Peterburis aga leidsid ametnikud, et need paberid ei anna luba Wene sadamasse sõita. Nad pärisid Moskva juhtnõude, ja kui need olid tulnud, viidi laeva meeskond koju ette. Polmelikmeline lohus — komisjar kahe kordvalistujaga, teine nendest naisterahvas — mõistis laevamehed 4 nädalaks vangis, kuulutas aga sealjamas oma otsele tähtsaks, ja nimelt hea wahelorra pärast, mis Wene ja Sakamaa wahel walitsemas. Kohe pärast seda kutsuti kõik jahilaewa mehed piduõbbile. Kutsu tuli sellejama naisterahva poolt, kes oli kohtulaua taga istunud ja selle korraldusel siis piduõbbi suurepäraseks kujunes.

Ohusõidu alalt.

Lennuasjandus Soomes.

Esimene Soome aeroplaanitehas Swenborgis lõpetas hiljuti kahe aeroplaani koostamise. Lennukid on uueiseteemist, millel tiitvad torpuse all, nii et lennuri waba waade üles wõimaldatud on, mis sõjas suure tähtsusega. Aeroplaanidele paigutati Prantusmaalt ostetud kumekindriidid ja 800 hobusejõulised „Glat“ mootorid. Aeroplaani raskus ühes mootoriga

Raudteetariifi kõrgendamine Wenemaal.

Järestija 13. sept. teatel tõstatas raudtee tariife 16. septembril reisirajale 75 prots. wõrra, wootariife 55 prots. wõrra. EN.

Wäljamaalaste ja juutide tagajälgimine Ameerikas.

Washingtoni (Põhja - Ameerikas) teataste, et seal piiramisestahord on wälja kutsutud Ku-Klux-Klani salajelise mahajuurimiseks, kes meelitud kumbel juute, katoliiklasi ja wäljamaalasi taga kiisab. Põhjalikule politseijõududele on walitsuse wõimad toetuseks kaudetud.

Lühikesed teated.

„Petit Parisien“ teatel on nõukogude Wene riigipanga juhataja Prantusmaale jõitnud. Reisu sihtis on läbirääkimised Prantusmaale Wene riigipanga agentuuri sihtseadmisel. EN.

Ulewemaaalise näituse peafomitee uus koosseis on kinnitatud. Näitus korvatakse alale jätta muudrite meskena.

Peterburi tööstuse warustamine tooresainetega ja küttega on raskeks läinud; Goshpan on oma wabad summad wäljafogumite ja Nishni-Nowgorodi laada krediteerimiseks määratud.

Waleji prints, Inglise troonipärija, on Londonist teele asunud, et Kanaadasse minna oma mõisat vaatama. Prints jõidab aurikuga „Empress of France“.

Meenast teatatakse, et pitne on Korju kindlusesse sisse lõdunud ja Itaalia riigilipu, mis seal lehwis, ära põletatud.

Kerensti tahab oma lehte „Denj“ Werliinist Praagasse wiia ja ka ise sinna elama asuda.

Tokios on senini ametinõimude poolt 84.114 furnutega uulitsatelt kofu kogutud ja ära põletatud.

Itaalia troonipärijal olla nõu end hiljalt Belgia kuningaga üttega. Kroonprints Umberto on 19 aastat, printsess Marie 17 aastat wana.

2000 Hlo. Stenborgi aeroplaanitehasel on oma konstruktorite ja joonestajate personaal ja peale selle 60 täiesti kvalifitseeritud töölisi. Tööstuse aastane tootang on 30 aeroplaani.

Lennuasjandus Ameerikas.

Ameerika laubandusministeeriumi juures olewa Ohusõidu - osakonna poolt avaldatud aruande järele mõõdumud tegevusaastia üle oli

2000 Hlo. Stenborgi aeroplaanitehasel on oma konstruktorite ja joonestajate personaal ja peale selle 60 täiesti kvalifitseeritud töölisi. Tööstuse aastane tootang on 30 aeroplaani.

2000 Hlo. Stenborgi aeroplaanitehasel on oma konstruktorite ja joonestajate personaal ja peale selle 60 täiesti kvalifitseeritud töölisi. Tööstuse aastane tootang on 30 aeroplaani.

2000 Hlo. Stenborgi aeroplaanitehasel on oma konstruktorite ja joonestajate personaal ja peale selle 60 täiesti kvalifitseeritud töölisi. Tööstuse aastane tootang on 30 aeroplaani.

saatutud aasta jooksul järgmisi tagajärgi: konstrueeritud 20 uut aparaadi tüüpi; kogu riigis töötasid 72 lennuasjanduse wabrikut; ühe ainsa „ Aero-Marine“ kompanii lennukitel, on jõitnud 9.107 reisiraj. üle 600 aeroplaani on ilksitute erastitute teenistuses. Sojalendurid murisid läbi ja fotografeerisid Meksikopi jõesuu. 80 aeroplaani olid Waike ookeani kalda alalifelt walwel mehapõlemistest teatamisel. Ohusõidu eelarwe on Ameerika ühisriikides 29.811.450 dollarit.

Prantuse era-õhulaewastif.

„Aviation“ teatel oli Prantuse era-õhulaewastif 1923. a. kowadel: 271 lennukit alalist õhuliinidel, 178 teisel liinidel, 193 — era-õhufõidukoolides, ja 29 — ühikute erastitute tarbeks, sellega kofu 878 lennukit.

Itaalia suurendab lennuwäge.

Itaalia riigifleetääri teadaandels fuuren-datasse sõja-õhulaewastifku, mis praegu 100 lennukit on, kasesolewa aasta lõpks 1000 lennukini.

Ohusõit kanges põhjas.

Kõige põhjapoolsem Ohusõiduliin on Rootsis, mis Seles jõel asuwa elektrijaamaga ühendust peab. Tähendatud jaam asub 66° 57' põhja laiuskraadi all. Ohusõit algab Suorwast ja tema pikkus on 100 kilomeetrit. Siinil len-dawab Abro tüübilised aparaadi „Clarge“ süsteemi mootoriga, mille isefraalfe ehituse tõttu lend ifegi 85—40° külma juures wõimalik on. Ühendus peetasse kolm korda nädalas.

Schweitsi lennuasjandus.

Schweitsi föderaal- ja ka ilksitute kantonite walitjaste toetuse tõttu edeneb lennuasjandus hoogalt. Tähtawad kaks suuremat õhuliini — Pariis — Kaufanne, millel on „Goliath“ tüüpi lennukid ja Geneva — Mirensberg, peatusega Jüridis, misfugufel liinil lendawab „Ab-Attra“ ja Juntersi lennukid.

Föderaalnõukogu wiimasele koosolekul kinnitati ilma waelusisteta 1923. a. Ohusõiduasjanduse eelarwe ja asigneeriti 1.538.118 Schweitsi franki kulubeks.

Inglismaa Ohusõiduasjanduse eelarwe.

1923.—24. aasta jaoks on kofuseatub 18.605.000 naelsterlingi peale, sellest metropoolias kofutamisel 12.011.000 n.št. (1.550.500 rohkem, kui mõõdumud aastal). Jbas lennuasjanduse korradamisel on määratud 5.957.000 n.št. (fuuren. 1.808.000 n.št.)

Hiidised riigikaitse kulud Inglismaal on 124.000.000 n.št.

Ohusõit Tšecho-Slowakkias.

1922. aasta jooksul töötas Tšecho-Slowakkias Ohusõiduliin: Stržsburg—Praaga Warsaw, ja Praaga—Wien—Budapest. Selle aasta jooksul weeti 672 mafjulist reisiraj ja tehki 1191 jõitu. Onnetuid juhtumisi tuli selle aja jooksul ette ainult kaks.

Kasesolewa aasta märtsifunust alates atwati Ohusõit Praaga—Bratislaw (Pressburg), mis kuni Raschau ja Hhgorodini pikendatasse.

Lennuasjandus Ameerika.

Juba pikemat aega tegid kuulfad Ameerika lennuriid Mac Ready ja Eddy Kelly kaksit ühe-

Ilmus müügile uus tubak

„PERA“

Karpides — 1/8 nl. 50 marka
ja 1/4 nl. 100 marka.

Walmistatud kõigeparematest, walitud, aromaatilistest Türgi tubakatest. Hea-dus wäljaspool wõistlust.

Palume proowida ja otsustada.

I Eesti tubakatehas

„Habanna“.

Korraga ühe Põhja-Ameerika lennata, f. t. Waike ookeani kalda Allandi ookeani kaldale.

Katjed läfid ifta murja, kuma maa pikkus — 4.090 kilomeetrit, ühefordjeks jõiduls aratoot-mata oli.

Niilid tulnud teated tõendawad, et lend siiski korda on läinud. Lennuriid jõidub oma „Trans-ameerika“ lennukiga, jüstsem „Goffier 4.“, 400 hobusejõulise „Riberiy“ mootoriga S.-Diegoft (Waike ookeani kalda) lenda ja maandufit 30 kumri 5 minuti pärast New-Yorgi Allandi ookeani kalda. Waa pikkuse ja kaitse pooleft on see kõige pikem lend aeroplaanil ilma maandumata.

Inglise hiigla-lennuk.

„Zan“ teatel on Inglismaal asunud me hiiglalennuki ehitamile. Waraat oleks warustatud kahe mootoriga, mille kogujõud on 1000 hobusejõudu. Aeroplaan wõib peale wõtta 100 inimeit, mille juures tema kiirus on 180 kilomeetrit kunnis. Käte koormaga wõib ta 12 tundi õhus wiibida, f. o. lahedaft Inglis-maalt Ameerikasse lennata.

Pealkirjad majakatustele.

Benfilomania, Marilandi ja Birjania ofa-riikides Ameerikas on ofjastatud walfati-hoone-te katusete jaamade nimetufjed maalida, et mõõdalendawad lennuriid paremini orienteeruda wõidftid.

Prantuse aeroplaanid Tšecho-Slowakkiasse.

Nagu „Zan“ teatab, on Prantuse walfatfus Tšecho-Slowakkiale 102 aeroplaani kinnitnud.

Inka warandused.

89

Sir John Melcliffe roman.

Pealegi tekkas piiratute kiire tuleandmine nendes arwamist, et redu kaitstajad rohkem on, kui nende salafinulaja seda neile oli teatanud.

Lundes põhjalikult indiaanlaste ifeloomu, rehendas ka Raudkäsi selle asjaoluga. Ta piidib nende efsiarwamist weel sellega kinnitada, et iga mimbreeno peale, kes mõnda keltäinget kuldagi juhtus näitama, kofe tulid andis.

Raudkäe ja Saaguari ofat tuli kinnikas piirajatele kuldawad kaitsti.

Ennft sai Raudkäsi aru, et järju formijooftuga wõiks pealt jellele kulewafetufele lõpu teha, ja siis oleks nad kadunud. Pitapeale oli wõimata koofta kuu kaitsta, seft kaitstjad wõidftid ainult oma pusse ja ohwitferi rewolwori kartoitada. Pealegi olid rewolwori padrunid juba suure-malt ofat ära lastud.

Kõigile kaitlustele wõitluse jattamise üle lenisel wiifil tegi koguni keltifugufem asjaolu järju lõpu.

Kooftalane oli parajasti lastnud õnnelikku paugu, mis ühe hooletu mimbreeno kalju tagant wäljapaiftwa jala purustas. Seepeale andis Saaguar kühjakstastud piisfi oma õele, et see teda uuesti laadiks. Kuid õde jofistis wennale, et piisfirohu fartw on tühi, andfu wend temale uus fartw piisfirohtu.

Kaitstjatel oli küll kartwifit tagawara piisfirohtu ja fina ofnud, seft nende kätte oli ka metofidisti ja tema õnnetu föbra piisfi ja lastemoon jäänud, ja siis oli neil weel ofnud Ristikandja poolt furnatud apafshi wafuuri piisfi-rohu fartw.

Kuid metofidisti wiis ja lastemoon oli jäänud efimesse

redusse, kus Kuuleõis hommikul Ristikandjat ja tema kaastasi oli kofhtanud, seft üfeliigjed piisfid oleksid nende liitumist wäga raskendanud. Ja Ristikandja oli Mere-dithi ja apafshi piisfirohtu fartw oma kasku jättnud, kui ta kooftat wälja läts. Wroon ei ofnud oma ihmuse pärast ka rohkem lastemoonu kafta wõtnud. Ja niilid, kus Wrooni fartw kooftalase piisfi peale ära oli kartwitatud, jäi kaitstjatel kartwitada ainult weel Raudkäe lastemoon, mida ka wäga wähe oli.

Wji oli selge, ja niilid oli kartwis ruttu ofjufi teha.

— Pagan wõftu, — ütles Raudkäsi, — arwafin, et meil küllalt paukufid on ja et meie neid furadid õhtuni wõime kinni pidada, ja siis oleftime neile ifufa ninanipfu mänginud. Niilid aga märkawad nad warasti, et meil ainult üks piisfi weel lafeb. Saaguar, meie peame põge-nemise peale mõtlema.

Kooftalane näitas haawatut ja jandi peale.

— Minu walge ifa teab, et warwafit wõimalik on naifi siit ära wiia, — ütles Saaguar.

— Mis kurat, kas arwad, et ma selle peale ei ole mõstelnud? Kui seda õnnetat poisfi ei oleks, oleftime juba ammugi sääred teinud. Kuid niilid peab see siiski fiindima. Meie peame teda tema enda kaatufe hoolde jätma, samuti neel kolm wangi.

Kuule, wennas, — ütles ta, haawatud ohwitferi poolt pöördes, — kas sul siis nii wäga tähtis on, et ja mõne aastat rohkem seda kooftaku elad?

— Wida tahate sellega ütelda? — küsis preisklane.

— Ksjalugu on järgmine. Sellest kooftat wiib wälja salafait, mille meie endistest aastatel Saaguariga ütles leidsime, kui meie, kütideks selle daami ifa juures ofles, kaljude wahel roomafime ja panteri peft offifime. Seda kaittu ei tea wift ifiski teine inimeje hing. Ta on aga kaclamurdif. Kuid meie peame siiski kaituma selle sala-

käigu kaudu wälja pääseda, kui meie mitte kofit nende punaste furadite kätte ei taha langeda. Kui teie oma ihuliitmeid wõiftite kartwitada, oleftime juba ammu kauge ofnud. Kuid niilid on kaitfa wõimata teid siit wälja wiia. Seft iganiks, kes siit selle salafäigu kaudu tahab wälja pääseda, peab ife oma küfi ja jalgu kartwitada wõima, ja wahesti ka hambaid.

— Palun, wennas, jätke mind fiia, ja päästte ennast ja teisi. Olen teile wõõras, fiiski oleks minu heaks rohkem teinud, kui ialgi oleksin wõinud loota.

— Raudkäsi fügas end natuke kofmekult koofta tagant ja ütles:

— Kui teie kauemini laanes oleftite ofnud, siis teat-fite, et fiin ofud mitte niifugufed ei ole nagu linnades. Siin ei jäteta kerge fudamega maha ristiknimeft, sellega üheskõos nende punaste furadite wastu on wõideldud. Niilid aga ei ole kofjufis midagi parata. Et liihidalt teha, ütlen teile, mis teid ootab, kui teie fiia jätate: niipea kui Wendam Kool oma nina fiita kooftasse pistab, jate toma-hawoti hoofti pähe.

— Mina olen foldat ja oftan furra! — wastas ohwitfer julgelt. — Mina nõuan teilt, et teie rohkem minu cest ei hooftifeks ja filmapiifugi enam ei kaotaks, et naifi ja ennaft päästa.

— Arwafin juba, et teie mulle niifugufe wastufe annate, seft teie nägite selle järele wälja. Kofju ainult, et Jumal teile pikemat iga maa peal ei ole annud.

— Senjoora, — pööras Raudkäsi jenaatori kütte poole, — teie kuulsite, kuidas afi on ja kuidas meie endid wõime päästa. Wõtte niilid kofu kofit oma julgus, miif seft teil ju puudu ei ole ja rahustage kõigepealt seda hu-luwat fiidufut ifal, seft meie tee ei ole mitte ilma häda-ohuta.

Tallinna lõunad.

Gesti laadit Riias,

hja Seljamaa, kes läinud nädala lõpu Tallinna jõudis, et valitsusega mõnesuguseid läbirääkimisi pidada, sõidab läna õhtul Riiga, oma ametikohustuste täitmisele tagasi.

Annetaused Tallinna linnavalitsusele.

Ragu selgunud, on Tallinna linnavalitsusele annetatud Dr. Hellati poolt üks wana Hiina waaš ja kunstil Brookfurtoini pilt „Kunstmärges de Väanemere talbal.“ Samuti on annetatud Abdelheid Korfnobel puust kastikele, mis on üks kujur Weigenbergi esimestest töödest. Lõõd otustati linnavalitsuse poolt anda Tallinna Gesti muuseumile väljapanemiseks.

Uue elumaja ehitamine linna teenijate jaoks talvafusel

Linna tegevishoiu osakond esines linnavalitsusele ettepanekuga asuda uue elumaja ehitusele kettahagemoja teenijate jaoks. Selleks polistakse uue elumaja ehituseks, mis jarnaneks linna teenijate jaoks ehitata wale elumajale Graniidi mül, kus 14 korterit, mõtta 1924. a. eelarvesse 10 miljoni marka täpsendatud otstarbeks.

Linna wanadefodu talvafetasse maale üle wiia.

Pragufused ruumid lihtad.

Linna hooletande komisjoni wiimase koosolekul arutati meie wanadefodude küsimust. Komisjon leidis, et meie wanadefodud võiksid ajandutele ei wasta järgmistel põhjustel:

Esiteks on meie wanadefodud ruumide poolest lihtad, ega junda kätt wanadefodude asustajate soome harilikult rahuldada, sest et paljud, kes wanadefodudele astuda soovivad, ruumipuudusel järele wotama peawad. Teiseks on linna wanadefodude hooletaluste juures ilmuis tulnud mõned wäär nähtused, nagu asjaolu, et wiimased järjekindlalt uulitajatel terjamas käiwad. Sama ei puudu ka juhuks, kus wanadefodude hooletalused joobnud olekus kodudele ilmuvad.

Et jarnaseid wäärnähtusi kõrvaldada, pidas linna hooletandekomisjon tarwilitust, linna wanadefodudele olulorba sellega parandada, et kodus asuwad hooletalused linna eemale wiia.

Distarbefodudele paigats wanadefodu fiseleabimiseks arwati olewat Jru külas asuwad weneaegsed töölised barakid.

Samats otstarbeks pööras linnavalitsus töd-hooletandeministeeriumi poole, et wiimastelt soowitawaid ruume linna fajutaba faada.

Gesfätt tahetasse Jru külasle üle wiia juhtentali wanadefodus asuwad hooletalused, sellepärast et sama afutuse ruumid äärmiselt lihtad on jäänud.

Selle järele mõeldakse linna farnasle üle wiia ka 18 Seetwaldis wiitawat hooletalust.

Wõimalust mõdda püütakse kait Tallinnas olewad linna hooletal all olewaid wanadefodud maale üle wiia.

Saksa leht Tallinnast.

„Morning Post“ kirjutas: Tallinn oli omal esimesel tegevusjärgul, enne kui ta Peterburi ees oli summutatud toganema, tranfiitladam, mida fajutati fawpade fiseleabimise Wenesse. Müüid on ta eksportfaubanduse barakits, kuna import kõige alama wõimaliku määran on wõõrenenud. (E.A.)

Teater ja muusika.

„Estonia“ teater.

Täna, Reiknädalal, „Ganlet“. Homme esitendub „Goffmanni loob“, Jacques Offenbach'i fantastiline ooper kolmes waatuses eel ja järelmänguga. Teatribüroo.

Draamateater.

Täna, kolmapäeval, neljat korda „Lõhe mõdda“, A. Abjoni 7 pilti igapäewast. Argu jätta teegi, kes ei ole fäesolewa hooaja esit algupärandid weel näinud, teda waatamata, — nädent wõitab furtimat huiwi.

Ettevalmistajal P. Claibel'i omapärane draama „Wahetus“. Teatribüroo.

Tänuuwalbus.

Teenimatult nii lahe tähelepanu osaliseks faades enda lauwateteluse mälesnupäewa puhul, palun siin kohal „Estonia“ seltsi lingupectud juhatajale kiitmeid, ajatirjandust, ametiõdesid ja wend „Estonias“, „Draamateatris“, „Wanemuises“, „Wene teatris“, „Nahwaais“, „Kirewas masiks“, draama- ja filmi-fundidote õpilast, kait lõpu, tultatwad ja mittetultatwad, kes mind annetussega ka tähelepanuga hellitanud — wõtta minu fildamlitum ka weel kord fildamlitum tänul Hans Lauter.

Sport.

Gesti-Wene maadwõistlus.

Uleela alustatud läbirääkimistel nõu-fogude Wene jalgpallimeestega, on eila lofukuleppele jõutud esimehe Gesti-Wene maadwõistluse arapidamise kohta Tallinnas. Wenelased, kes juulikuul oma wõistlusreisil Skandinaawia poolfäärle ja sealt ebaši Sakjamaale alustasid, on jellel sõidul ligi 20 wõistlust arapidand, nendest on ainult paar wõistlust wiigi peale jäänud, kuna kait teised wenelaste wõitudega lõppefid. Wõistlused olid enamasti kiistute seltside meeskondadega ja paar mängu Stokholmi ja Norra foondatud meeskondadega. Wenelaste koosseis on igal pool Wene liidu meeskonna nime all esinenud. Tänafeks wõistluseks on jelle koosseisus 3 Moskwa ja 8 Peterburi mängijat.

Gesti meeskond mängib koosseisus: Waks; Pihlat - D. Silber; Rajot-Rein-Raarma; Wäli-Tell-Gilman-Joll-Brenner. Meeskonnas puudub parema fiseemise toha peale ettenähtud Paal, kes terwislihtel põhjustel mängust ojamotta ei saa ja jellest eila liidu juhatajale teatas.

Wõistlus on täna kell 1/5 „Kalewi“ mäljal. Esimestena tulewad platfale wene-lased kell 4.20, mis minutit hiljem Gesti liidu meeskond. Wenelaste wõrm on puna-fad fargid nõutogude Wene wapiga ja walged püfpid. Gesti wõrm on endine — walge färt, fimefid püfpid. Meeskondade ilumumil mängib orfester internafionaali ja Gesti hüimni.

Wahetõhtumil M. Adler.

Wenelastel on Tallinnas ainult üks mäng.

Lattu flontide malewa kergejõustiku wõistlused.

Gesti üles 5 flontide rekordid. Tagajärjed on järgmised:

Kaugushüpe: Brett (10 rühm) 5.44 m. Zeiwashüpe: Midelson (10 r.) 2.80 m. Kõrgushüpe: Brett (10 r.) 1.50 m. Kõlmishüpe: Koori (2 r.) 11.27 m. (rekord). 100 mtr. jooks: Rusfat (raisa rühm) 12.6. 200 mtr. jooks: Rusfat (rat. r.) 26.8. 4X100 mtr. teatejooks: 10. rühma A fomando (Korfo, Koger, Meiber, Brett) 52.7 (rekord).

1500 mtr. jooks: Korfo (10 r.) 5.5.9 (rekord).

Obaheide: Käder 39.98 (rekord).

Kuulitõuge (5 fgr.): Kools (1. r.) 13.16. Kefafheide: Kools (1. r.) 33 (rekord).

Gra G. Gunki nimelise rändawa anghinna wõitis esimeist korda 10. rühma 83 punktiga, 1. rühma 5.7 ja ratsariühma 31 punktiga wastu. fa—

Wõrkpalli esiwõistlused Wiljandis.

29. ja 30. sept. peetasse Wiljandi sp. ühingu korraldusel Wiljandi esiwõistlusi wõrkpallis. Osawõitjad nimetud wõistlustele on juba roh-fest illes annud. —hm.

Kergejõustiku wõistlused Wõhmas.

18. sept. korraldas Wõhma sp. fells „Teola“ esimeesd alalilud kergejõustiku wõistlused. Osawõitjad oli roh-fest, mille tõttu ka faks nut Wiljandi maafonna rekordid faabutati.

Tehnikfied tagajärjed:

60 m. jooks — 1. J. Siilat 7.9 fef., 2. O. Nahe 8.0 fef., 3. E. Kallmann 8.0 fef.

Kuulitõuge — 1. E. Kallmann 10.18 m., 2. E. Andreson 10.07 m., 3. J. Siilat 9.87 m.

Obawiske — 1. E. Andreson 40.48 m., 2. O. Nahe 40.28 m., 3. J. Siilat 39.52 m.

Kõrgushüpe — 1. O. Nahe 1.50.5 m., (waheshüpe 1.55 m.), 2. E. Andreson 1.50.5 m., 3. E. Kallmann 1.36 m.

Ketta-heide — 1. J. Siilat 36.12 m. (uus maaf. rekord, endine 33.68 m.), 2. E. Kallmann 31.00 m., 3. E. Andreson 30.95 m.

1000 m. jooks — 1. A. Mülleri 3 m. 03.2 fef. (uus maaf. rekord), 2. E. Langi 3 m. 09.8 fef., 3. A. Mülleri 3 m. 15 fef.

Wapandufel jäid ära kaugushüpe ning kol-mishüpe. —hm.

Laewafäigu teated.

Eila tulid fabamasse:

Saksa aurit „Schlesien“ Stettinist reisirjate, posti ja fegalaubaga. Gesti purjelaeu „Arius“, Daanimaalt paberifafuriga. Soome aurit „Viola“ Helsingist reisirjate, posti ja fegalaubaga.

Wälja läksid:

Saksa aurit „Oliva“ Riiga fegalaubaga. Soome aurit „Eeba Mund“ Helsingi reisirjate, posti ja fegalaubaga. Saksa aurit „Oberbürgemeister Gaden“ Stettini reisirjate ja fegalaubaga. Soome aurit „Tolly“ Helsingi elus-fatiloomadega.

Gesti teater

„Kirew Maf“

Kohus.

Mõija inventaar tagasi antud.

Omalajal wõeti maafeadurje põhjal Otto Wender'ilt Sansti, Kõrnu ja Waspere rendimõijad ilhes inventaariga üle. Müüid oli afi riigifofitus arutufel, kus et-fustati maafead. § 1 järele ilhe mõija ja nimelt, Waspere mõija inventaar wõõrand-miije alt wabastada. e.

J. Undewaltfi tapmise afi muesti arutufel.

7. detf. 1920, umbes kella 1/7 ajal lasti Jaan Undewaltis Wiru maafonnas, Riiti wallas tundmata ifiku poolt maha. Raht-lus langes Adolf Ganju p. Saare peale ja fõjaringkonnafofus mõstis A. Saare 30. juulil 1921 kõigi õiguste faotamisega elufajafis fumnitõõle. Selle peale anbis Saar faebtuse faafafifooni fõrras riigifofituse, kus faebtus tagajärjeta jäeli ja Adolf Saar paigutati fõristuswängimajas-fa.

Müüid on profurõõri illeswõttel asjale muesti fäit antud, fefi wahpeal oli falgunud, et tunnistaja Kleitsmani pörafifile feletuse järgi, feda aga kohus illekulata ei faanud, wiibinud nimetatud A. Saar kella 6—7 paiku tema Kleitsmanni juures ja läinud hiljem fealt ära.

Kriminaalpolitfai fahtlufas algujes küll fadagi Anna Matiefeni tapmise faasteab-mises; Alfred ja Anna Undewaltis ilhe feletuse järgi olla U. tapetud Nagani kuuli läbi. Tunnistaja Luomilla Sandbergi feletuse järgi olla Anna Matiefeni juures wiibinud rööwimõrkufad Pomm ja Richard Saar, kes olla tapmise Anna Matiefeni äfifufel toime pannud. Juurdluse läbi on findlaks tehtud, et A. Saarel oli rewolwer „Nagan“ ja nagu fõjawäe ringkonnafofitu profurõõri ettepanekul ettewõetud eeluuri-misest on falgunud, et Anna Matiefenil oli tõfine wiha Jaan Undewaltfi peale. Pomm ja A. Saart pole jelles asjas illekulata faadud, fefi Aleff. Pomm oli fõjaringkon-nafofitu otfufega 5. sept. 1921. a. maha lastud ja Richard Saar end 19. märtsil 1922. a. eeluuri-mise wängimajas illes poo-nud.

Tunnistajate Wilffi ja Kleitsmanni müüid antud feletusi ilksteifega wõrrelde-s, paistab fa et Adolf Saar et wõimud tap-mise ajal tapmise kohal wiibida kõite feda arwesse wõttes pörras fõjaringkon-nafofitu profurõõr riigifofitu poole palwega, et afi muesti arutufele wõetaks. 15. fer-tembril oli afi riigifofitus arutufel, kus otfustati fõjaringkonnafofitu otfus 30. juulift 1921 Adolf Saare afjus tiihifistada ja tema fiiitfufimust muesti arutamifele wõtta farnas fofitus teifes koosseifus ja A. Saar wahil alt wabastada feda politfiet wahwe alla andes. I.

Gesti teater

„Kirew Maf“

Ünnetusel ja lueitõõd.

Wargus Kreenholmi wabrikus.

10. feptembri wõel waarstati afna faudu fisefurnidumise teel Narwas Joala wabriku niifutamine faafonnast 4 punda walmitis-lõnga. Rahju ulatab ille 16.500 margga. W. M.

Suurem wargus Wärmis.

15. fept. kallas kriminaalpolitfai kellegi Ma-rie Timmermann'i kelle juurest fäbifofimifet mitmejuugust poefraami funi 40.000 m. wäär-ties kaiti. M. E. opteriti 1922. a. Wenemaafis

ja ta astus Wärmu fuurfaupmees Anderfoni juure teemistusse. Pea peale E. teemistusse il-mumist märlas afionamit wahete-wahel asjade faadumist. Wäranis falkas asjade ja riide fa-dumine peremehele wiimafel ajal filma fõrtas-ma, nii et ta afawalitult teemijad fahtlufatama falkas. Sarnane asjaolu tõi E. arwamifele, et afi iflagi wälja tulla wõib, kuna fahtlufel tõi-ge rohlem enefe peale arwas tundawat. Et ennaft asja-afawalitult tulemise eest wariata ja fõris-tufest pääfeda, otjufas E. wäljamaale fõita, milleks walitsministeeriumist wälispafti wõitis ja lähemal ajal Riiga fahtis fõita. Riias oli Timmermann'il armule, kelle näpunäidete jä-rele ta Wärmis talitas, ja M. kelle juure ta fa-fõita faawatjes; kuna Riias faulatuf pidi järg-nema. Wrafõit oli findlaks määratud, milleks ta kait walmitis faadis, kuid fiin tõmbas politfai asjalt kriifu läbi ja paigutas ettefaawatfeturd mõnujufte afemel E. trellide faha. Sapiens.

Rongi alla wifanud.

10. fept. kell 8 õhtu wõlas ennaft feegi meefterahwas Wärmu lähedal rongi alla. Enne-tul on waguunitatfad pea otfaft ära fõiganud. Surnufaha fahtust kaiti ifikutunnistuf Mart Warbi p. Pääro nime peale. Sapiens.

Siimusti afju fõitwi-wabrik maha põlenud.

Dõl wastu 15. fept. põles Tiimani af-ju fõitwi-wabrik, mis Wõgewa lähedal afub, maani maha. Tulle jäi 70-aastane tööliline A. Raftanja. Tuli on alguje arwatamasti fafita ruumist faanud.

Wabriku hooe tulewõmetuse wastu fia-nitalud ei olud.

Omaniku fahju ligi 10 miljoni m.

Rongi alla jäänud.

Dõl wastu 18. fep. jäi Halliste ja Wija faamade wahel faubarong nr. 37 alla. Wil-jandi maaf. Wana-Wõidri walla kod. Jaan Wihli p. Olew, 50 a. wana, kes kuesti pu-rustati. Rongi alla faatumise põhjufed efi-algu teadmata.

Gesti teater

„Kirew Maf“

Riri toimetufele.

Walel on lühikefed jalad.

Meid palutakse afwaldada:

Mitmes kohafies afalehes on kaduma-läinud Jofep Schultze ille frefatufid ilumi-mad, fufi wäljalugeda wõib, ragu olerf-fel Jofep Schultze Tallinnas wiibimifefi ije-aranis põllumojandusline fefiühifus „E-foonia“ hupitatud ofnuf ja tema faifefis fmeministeferumis fõnne afimuf.

Memotähendatud mitte õigete teade-te fõita peab P. R. „Efoonia“ juhatus oma kohufeks järgmift õierdada:

1) P. R. „Efoonia“ poolt ei ole Jofep Schultze faifefis mitte fimagi wälja af-tufud, fiil aga on põllutõõministeferumi tä-helpomni Jofep Schultze tegewurfe peale ju-hituf ja wiimase tegufemifst Gesti wõitfaubandufe afal mitte fõowitawaks peetud.

2) Wingifugufst lähemat afilift ühen-duft eht fepingut ei ole P. R. „Efoonia“ Jofep Schultze ga ofnuf, feda fefi liiga fahtlafeks afimeheks pidades.

3) Müüid on P. R. „Efoonia“ Schultze-le fõofsi turu tarwis määratud 2-fa fõrdi wõib, mille eest Schultze, nagu müüid falgunud, oma fõofsi afifõpru petkes, ille wälifurru hinna mafis. Kõik wõi müü-gid P. R. „Efoonia“ poolt Schultze-le on fündinud findlate panga garantiide wastu eht puhfa raha eest, mille tagajärje P. R. „Efoonia“ tegevus wingifugufst amelift fahju ei ole faanud.

Kõige auftufega

P. R. „Efoonia“ juhaturfe nimel

(Wfiri.)

Toimetufe märkus: Pratahen-damife wäart on afjaolu, et fõderafondlifed fäalefandjad „Waba Maa“ ja „Esmas-päew“ ei jata ilhtfi juhufst tarwitamata, et põllumeeste ilhifitegelife wäljamee-afri „E-foonia“ tegewurft fihilifult fafwafspanewalt walguftada. Selleks faowan fäde järje-findlalt päris walefateid, nagu fäesolewal juhufmifel. Riil ilks fuf keime fõderafonna fäalefandja rukafid faatama, et P. R. „E-foonia“ efifafad walitfufafõimude juures Argentiina juudi Schultze-le faifefit fäinud ofimaf. Wõaladuf firi tõendab, et „W. Maa“ ja „Esmaspäew“ faated fõofufes eka-diged on.

Walel on lühikefed jalad, feda faafad fõderafonna fulemehef wäga fästi, kuid nad lubanad enefe feda fiihki, et aga põ-l-lumehele ja tema ettewõkete tegewurfele fah-ju fua.

Nõudke ainult

„UUS-BENE“

tabwelskokolaadi ja kompvekke.

Tallinnas, Rütli uul. 2.

Kõnetraat 12-29.

Siferiigist.

Sarjumaalt.

Raius ruffiorasid händinimisel.

Ruffi orasid on pea igal pool õige hõredad, ligemal vaatamisel selgub, et händinimisele on traatus ja põlvitugi, viimaseid on iseloomis rohkem heinamaa ääretel põlvitub. Ra ruffiorasid, mis õige ilusad olid, eriti ruffiorasid, on iseloom händinimisel.

—Benic—

Odra koristamine alganud.

Neil päevil on mitmed põllumehed odra koristamisega kõrgematel maadel algust teinud.

—Benic—

Õunene halla tõrv

oli Rains 15. septembri õösel maas; põllu- ja händinimisele ka küll mingit väga ei teinud, kuid heina ja ristikheina händinimisele ka niisama.

—Benic—

Säästelis palja.

Viimaste sõjajärgsete päevade tõttu on kõige palja käest siinseid, kes inimestele ega loomadega rahu ei anna; iseloomis juur hända on nendega õhtuti, millal nad nõbedad elumajadesse tungima on.

—Benic—

Kartulipõõsised rikutud.

Mooste on mitmed pool juba kartuli- ja händinimisele rikutud ja sellega kartuli- ja händinimisele rikutud.

Wiljanimaalt.

Teatri hooaja avamine Wiljanis.

Teater „Ugala“ korraldab laupäeval, 15. sept. hooaja avamise õhtu, mis puhul ettekanti Sophocles-Hoffmanni tröödi „Elektra“. Näidend kanti rahuldas „Ugala“ näitlejaskonna poolt ette. Rahvastajaks oli herra A. Kull, kes ka „Ugala“ näitlejaskonnale hooaja peale on palgatud. Rahvastajaks oli rohkem.

—hm.

Näennust.

Noorte loomade waatus Nudrus.

Pühapäeval, 30. sept. korraldab E. S. Griisi kirjastustajale selts Nudrus kirjastust, seltsi kaastöötajad Nudrus-Nudrus E. S. S. tõugu noorte loomade waatus.

Waatusel on: 1) lehm-mullitaid kuni esimese poegimiseni. 2) pullid kuni 2 a. vanaduseni, 3) mida 2 a. pullid vahel kuni kolme järelejäijaga.

Parentidele loomade omanikkudele ja gataste rahalist ühendamist ja diplomaati.

pb.

Rohkesti lihtsust.

Viimaste päevade ilusate ilmade mõjul on õige rohkem lihtsust teinud. Reiknädal soojal päeval tõid neid lugemata arvu lehtedele näha.

—t.

Puide ja lude juures.

Sumal ei ole loomad niisuguseid kiiva, kuid, pilvi, mis ega mehi kui nina näha tahaks. Kuid on meil, kallis, puud rohkem, kuid meid määratleda inimesed ei ole händinimisele ega armastad. Mõnikes seal meel pintsli, mis peeti ja teeks nad ise ja siis just niisuguseid, nagu tahaks, et nad oleksid, aga ei ole. Leidub ka niisuguseid maastik-ka, inimesi ju, keda ja mida händinimisele tahaks iffa järele määratleda, aga ei saa. Meid tahaks omale alaliselt händinimisele võtta. Teeks ka need omale ise. Ei oska. Pintsli ja peitel ei tee seda, mis tahad. Seal ei aita muud, kui mine händinimisele, kas ei ole ehk teised midagi niisugust loomad, mida loomadega võtta võid võid foguni olemata. Praegu on see kõige ohtumalim võimalik — tervelt kolm händinimist on Tallinnas arvutud.

Ühes kohas on prof. Mäntoni marmori- lops valgetes mähmetes. Petab, filmi ära. Kunstnik on kivist lapse nii riidesse pannud, et mõeld, tal ongi linnalised riided ümber. Peab minema väga ligi, siis alles näed, et seltsid viirastuse ees. Kena laps ideoloogias riides, ime, et Tallinnas- jend veel seal ümber ei jessa, nii et teised li- gigi ei pääseks. Ei võdi olla ehtne naine, kes seda vaatamata jätkas.

Meie oleme rikutud. Meil on inimesi, kes mõtlewad, et inimene peab olema valge — siis on ilus. Inimene peab olema must.

Ruffiorasid seiskub.

Waatomata üldrohkete viimastide peale, mis eriti ruffiorasid ajal olid, ja mis madalad maad footu pehme ja poriseks muutis, on tänapäevad ruffiorasid, wälja- arvatud ainult liig wähesed kohad, wõrd- lemisi hästi üles tõusnud. Kui edaspidi enam suuri viimastid ei tule, siis wõi- wad põllumehed ruffiorasid juhtes rahuli- ku jiidamega tulewiku waadata.

—t.

Ennustaja kottupanemiseega

tehti kõrgematel liivastel maadel juba lät- nud nädal algust. Madalatel ja jani- sel maadel on ta alles päris roheline, nii et karta on, kas suwemil seal tänapäev süg- jel üldse walmis saab.

—t.

Tartumaalt.

Näotu seltsimaja Ropas.

Tartust Walga poole sõites, wõib Riia maantee ääres, juurt tähta puruks peh- tetud alendega maja näha. See on Ropas wabatahtlikude tuletoojade seltsimaja. Nagu see maja umbes 15 aasta eest tolle- aegse Ropas wallakooliõpetaja A. Peeranbi algatusel üles ehitati, nii ta ka praegu seisab wärvimata, korratumata olekus. Eht seltsi küll majas iga pühapäew pidusid peab, ja seltsi warandusline seiskub wäga wilets pole, ei pane eesliigse maja korras- hoidmise peale rõhku, waid näib paremaid aegu ota- wat.

Ed. W.

Põletismaterjaali puudus Udernas

annab end wäljasti tunda, sest läheneb sü- gis ja põllumehele rehesepu hooaeg käes. Et Uderna walla metsad juuremalt jaolt mõisa omad, peab talumees omale küttema- terjaali raha eest ostma. Teistel aastatel on enamalt jaolt puude aset turvas täit- nud, kuid tänapäev ebaõnneliste juwet arwe- se wõttes, ei kuita turbad ja neid ei saa niigi tingimisel tänapäev tarvitada. Met- jast rahastamine on talumeestel siin pool tundmata, wäljaarwatud paar talu, kes se- da andi ka õhtralt tarwitawad, et jaadud ra- haga maafuuri tösta.

Ed. W.

Maaparendusega Udernas

ollakse igalpool ametis. Walda mõõda sõites wõib igalpool kraawiaetamisele töid näha. Tööd panna- ke enamalt jaolt toi- me laenu abil, mida kõige parema tingi- misega jaabi Eesti pangalt. Riikliku ma- parenduse laenu peale ei ole paljudel loo- tust, määratud summa wähesuse pärast. Suuremaid töid tähistab iftagi rahapuu- dus, sest praeguste odawate wiljahindade juures ei jää põllumehele raha üle. Mõ- ned on pidanud töd pooleli jätma, sest pan- ka laenuprotšente maksma minnes, nõutakse koik laenu summa korruga tagasi, mis edas- pidise töd peale halvawalt mõjub. Ka

wilunud tödliste puudus annab end tunda. Kraawiaetaks on enamalt jaolt wene- lase ja kohalikud elanikud. Kene- tski talu kraawi- aetaja töi Tartus ära peetud wõistlus- aetamisest auhinna laasa, mis ta teisi töd- lisi paremale tööle üles on õhutanud.

Palgahind kõigub 50—90 marga ümber jalla pealt.

Ed. W.

Tilga algkool endisele kohale.

Wäike-Rõngu walla elanikud esinesid palwega nõukogu ees, et Rõngu al- le- hebda asu- Tilga algkool Wäike-Rõngu ületoodaks, kuid wallanõukogu küllas ette- paneku tagasi, mille tõttu kool endisele asu- kohale jääb. Nimetatud kool on asutatud Wene kiriku juure, kus ennemalt sama kir- ku preester ühtlasi ka õpetaja oli.

Ed. W.

Mustvee alewinõukogu protesteerib,

et alawile pole wõimalust antud maakon- nandõukogu walimistest osa wõtta Tartu maakonna walimiskomitee poolt on Must- wee alawile omawalitsuse asjade peawali- tuse teadame põhjal teada antud, et eel- olewatelt walimistest alawile osa ei wõta. Alawilõukogu, kus see teadame ette kan- ti, leidis, et omawalitsuse asjade peawali- tuse seiskub õiglane ei ole ja õigustas protestiga riigikohutuse esineda.

—t.

Walga-Jaani laata

peeti 113. sept. Loomi oli wähe ja hin- nad kallid. Kariloomadest nõuti 6000 m. — 10.000 margani. Sobuseid oli 3 müll- gil, mis kalli hinna tõttu ostmata jäid. Wene- lased oli siin, kore- ja juut- silid laialt müllgil. Muud pudu- kampa oli kettimisel. Laadal tehti mitmed proto- kollid lubata piirituse riikimise pärast.

—mann.

Siline lina walimine.

Määrimata haljast juwitiljast, wõib lei- da õige rohkem veel praegu haljast ja walimata linapõlbusid. Garilõuldel aas- tadel jõi küllalt põllumeestel lina luma al- la ülesõidmata ja wäheft ka liftu; seda rohkem tuleb seda tänapäev karta, kus lina walimine üle kuu wõib. Siin tuleb tõstet kaalumise alla wõtta, kas ei oleks mitte soowitawam ja parem tänapäev üld- lina- leotamistest loobuda, waid tuleks põllul rohkem ära kuitatada ja selle jä- rele sisseweda ning alles tulewat aastal, kui suwi täies hoo- ja wesi jo, leotamine ette wõtta. Selle all ei kannata lina kuu- luga, küll aga teeb muret meie põllu- mehele oja sissewetu aralangenine täna- wusest tegevusest.

—r.

Lubamata ulatus.

Maakonnawalitsuse korraldusel mõõdeti hiljuti Tartu maakonnas kõi 3-kl. teed ära, et nende joostamist tervendada ja üldist pilti saada nende tegemise juures. Ka li- lomestri-postid pandi kohale. Mõni päew tagasi wõis aga näha Uderna walla piiridest lähimene tee ääres maa seest wälja kis- tud filomeetri-postid waledele, mida tu- leb kohalikude ulate inimeste arwesse panna. Mis loodetaks sellele kätte saa- da ja kellelele jannane asi kaju ja kaju- toob, ei küsita. Postid on koha pealt teie koha wiidud, nii et kui tahetate uusi pos- tid panna, tuleb ka uus mõtmine ette wõtta.

—r.

Sugupilli-ühitus asutamisel.

Gellenurme walla põllumeeste seas li- kus juba ammu mõte sugupilli-ühituse asutamise, mis senini aga teostamist ei leid- nud. Et aga juguloomade järele hädane tarwidus on, fertis algatus mõte iffa ja alati järele ülesti esile. Riitid ollakse as- jaga nii kargel, et põhikiri on registreer- misle jaadetud ja selle tagajärjel piirataks leida ka otsekohe jugulooma.

Rahwalugemise mälestusmärkide

wäljajagamise pidi Riikajärwel hiljuti ole- ma, kütati aga 7. okt. peale edasi.

p. a.

Teebe klassidesse jagamine Rannu wallas.

Hiljuti oli Rannu wallanõukogu ma- konnandõukogu poolt wäsuwõetud teede- wõrgu kawa koha seiskub wõistamine. Nõu- kogu õigustas palwega maakonnandõukogu ees esineda, et Weneri-Ra- ke ja Bagawere- koo- pi- teed 3. klassist 2. klassi üle kantaks, sest mõlemad teid tarwitab pea kogu wald heinamaale käies, peale selle kütatada ja kon- gela wallad, samuti heinamaale käimiseks.

—t.

Tartu teated.

Viimane Loomemäe kontsert

sel aastal oli pühap., 16. sept. Rahwast oli nagu harilikult, rohkem. Piletiteks tar- witati langenute mälestusjamba heaks mi- newa rahalise loterii piletid. Sellega toe- tas publikum langenute mälestusjamba asutamist.

Ed. W.

Tartu linnawalitsusele 5 Saksa firma poolt pakkumisi tulnud Meltzi allika põhjamee uurimiseks.

Wastuseks Tartu linnawalitsuse kuu- luse peale Saksa ajalehtedes, on linnawa- litus 5 pakkumist Saksa- maalt saanud, mil- le järele kõige odawam eelarwe on 350.000 Smrk., kallim eelarwe aga 1 miljon Smrk. Selle kätte uurimistööd antakse, on praegu veel teadmata.

Ed. W.

E. R. muuseumi arhiiv-raa- matukogu ruumide küsimus.

Teatavasti waatas hiljuti linna ehitus- komisj. linnamaja, kus muuseum E. R. muu- seumi arhiiv-raamatukogu asub, üle, ning leidis, et ruumides, kus raamatukogu asub on wajumisi (ligi 9 tolli) määrgata. Waju- mine leiti kogu majale hädasõit olewat ning arhiiv-raamatukogule pandi ette wäl- ja kolida.

Kuna aga arhiiv-raamatukogule was- tatavate ruumide leidmine ning linna ümber- kolimine sugugi lihtne asi pole, kangeltsi siis kui raamatukogu on täiesti praeguse ruumide järele paigutatud ning riitid wastawalt ehitatud, millele ümberkorral- dus ja ümberkolimine tehawalt muuseumi suuri kulusid nõuaks, õigustas muuseumi ju- hatas omalt poolt asjatundjaid kogu kufu- da, et asja põhjalikule järelewaatusele wõt- ta, kas tõesti on raamatukogu läbi waju- mine teostat. Asjatundjate juure paluti veel linna ehituskomisjoni esitaja.

Kus komisjon leidis, et wajumine on juba waremalt sündinud, mitte aga arhiiv- raamatukogu päewil. Uues komisjonis oli ka üks neist töd- juhatajatest, kelle juures- olekul toimetati ruumide remonti enne ar- hiiv-raamatukogule üleandmist, ning see korstateeris, et ruumid on täiesti jannas seiskub, nagu nad raamatukogule üle anti.

Tähenatud komisjoni. õigus- jaadeti linnawalitsusele, millele juure liitati, et kuu- linnawalitsus leia, et raamatukogu asu- mine maja 4- korr- on hädasõit, siis lu- bada selle asemel teisele korr-ale asuda.

Sellest siis paistab, et mõnesugused wõ- malused ruumide laendamise alal on ole- mas.

Et aga arhiiv-raamatukogu ruumide küsimus on kord päewakorr-ale terkinud, siis tuleks juhuft lasutades seda küsimust veel rohkem laendamise poole wiia. On ju teada, et praegused ruumid oma jaotuse poolest ei wasta raamatukogu ülesannetele, kuna seal pealelauba alaline tulekahju hä- daoht ahwardab, mis wõib händinimisele meie ainusele sellejannas fogu. Siin tuleks kindlal käel asuda kohajannas ruumide õf- mifele, mis jaalid raamatukogule, mis tö- tab tulewiku juure määr-ale kaitse, ala- liseks asupaigaks.

Mõnel pool on mõte teffinud selleks uut maja ehitada. Nagu kuleme, olla juba selleks otstarbeks Eesti Londoni jaadeti Dr. Kallas nende päewade jess wäike summa annetanud. Samas otstarbeks on nõus ka E. R. Muuseumi pool omast loterii sis- setulest andma. Mii siis on liikumine al- ganud, tarwis ainult kassa aidata.

Juhan Liitvi hauasamba walmistamine.

Mõne aasta eest wiibid „Teguri“ töd- lised ja ametnikud Mätsi- wäljaõidul, kus muu seas ka Juhan Liitvi haua lüdi. Nähes wiletsat hauda, andid hawalwiibi- jad lubaduse siia hauasammast muretebada. Lubadus jäi seeford lubaduseks, kuid täna- wu ülesti hawal käies, õigustati kindlasti jee täide wiia.

Wärsti walmistati ka wabritu joonis- taja poolt hauasamba kawa ning asuti mu- deli kallale. Sammas walataks malmist, kus ühel poolel aset leiab J. Liitvi pronks- nõukuju, kuna teisel pool tema luuletus on. Walmistatud kawa koha peeti ka meie kunstnikubega läbirääkimisi, kes kawa- ga üldistes joontes täiesti rahul olid, kuna ai- nult mõnesuguseid wäikemaid parandusi soowitajid, mida ka katusatse läbi wiia, kui jee tehnikust raskusi ei ünnita. Praegu on mudel malmist ning wõib walamisele asuda. Kuu kawatsetakse oktoobrikuu püsti- tada.

—t.

Wäljaandja Kirjastuse Osakhiisus „Raja”.
Wastutaw toimetaja A. Tupits.

Estoonia teater

Reinbatal, 19. septembril.

„Hamlet“

Shakespeare'i lühimäng 5 w.

Neljapäeval, 20. septembril
telli pool 8 õhtul.

Esitendub

„Hoffmanni lood“

Jacques Offenbach'i fantasiline
ooper 3 vaat.

Esitendub abonementi laar-
bid maksab.

Draamateater.

Neljapäeval, 19. sept.

telli pool 8 õhtul.

„Läheb mööda“

Artur Abjoni
seitse pilli igapäevast.
Lavastus: P. Sepp. Dekor.
hoonid: A. Tuurand.

„Läheb mööda“

Artur Abjoni seitse pilli
igapäevast.

Pühapäeval, 23. septembril

telli pool 8 õhtul.

„Häriapõlvlane Nina“

Anna Schwabacheri lastemu-
naskutt 7 pillis.

Lavastus: A. Sunne.
Dekoratsioonid: A. Tuurand.

Algus kell 3 päeval

Kasjas müügil abonementi-
kaardid täiskasvanute ja laste,
etenduste peale.

Pääsetähed eelmiselt igapäev
tella 11—1 e. l. ja 8—8 õht.
teatri kasjas.

Estoonia kontsertsaal.

R. E. Soans'i

kontsert

prof. A. Remba ja hra A. Pap-
meh'i kaastegemisel.

Neljapäeval, 20. septembril
telli pool 8 õhtul.

Piletide hinnad: 50—200 Mk.
eelmiselt Estoonia kasjas ja R.
Rembergi äris (Wiru uul. 8).

Dr. Fr. Assmuth.

Lastehaigused.

Vastav. tunnid: 1/10—1/11 e. l.
ja 3—4 p. l.

Pikk uul. 41, kort. 5.

Mõtan vastu äripäeval
tella 9—12 ja 4—8.

Närvihäigused, soonte- ja
jalku häigused ja fikseeritud
häigused.

Röntgeni kabinet
ja Arstivaali kired.

Tartus,
Kültri uul. nr. 8-b.

Dr. F. Kluu.

Täiend, tembelid Inglis-
keele

Sugupall

1 aasta 9 kuud wana,

müüa

Karuse mõisas alle Tapa.

Maie

ühispäimatalituses

wõtab „Raja“ ja „Tea-
taja“ tellimisi vastu ja
müüb ühtlasi numbrid

hr. Joh. Katto,
piimatalituse juhataja.

Wäljaraudtee-roopaid

Estoonia kontsertsaal

Esmapäeval, 24. septembril 1923. a.

Kuulsa tenori

Dimitri Smirnoffi kontsert

Kaastegemad: R. Ritten (soloratsoor-sopraan). Pianist
P. Sirola.

Esitamas: „Ariad op. „Tosca“, „Bosch“, „Nigolotto“,
„Pärile ohtjäd“, „Eugen Onegin“, „Gewilla habemeajaja“,
„Rota pill“, „Mignon“ jnm.

Algus kell pool 8 õhtul.

Pääsetähed 600—100 margani eelmisil Estoonia teatri
kasjas.

Opetus algab

Wodja põllutööloolis

15. oktoobril f. a.

Opilastele wõetakse vastu mõlemast soost isikuid, kes
sundusliku algkooli lõpetanud ja 16 aastat wanad.
Opetus, korter ühes kütte ja walgustusega on opilastele
maksuta. Mõeldamisi wõtab vastu ja tähtsustab
teateid annabkooli juhataja. Adr. Wodja, Paide laudu.
Kooli juhataja.

Pikk u. 15 D.-ii. Oonomist Pikk u. 15

rt. 4. rt. 4.

Kaamatupidamise-kursused

Opilaste wastuwõtm. 1. 5—6 õht. Opetuse algus 21. sept.

Mafinafirja-kursused

Opilaste wastuwõtm. hom. tella 11—7 õht.

Siimlamerid ja pianinod

Alle ilma kuulatast tehastest

joonitab mõõdukate hindadega

Karl Jürgeison

— Kuninga uul. nr. 5. —

Tallinna linnawalitsuse terwis-
hoiuosakond wõtab linna naha- ja
huguhäiguste haigemajale (uus
Tatari uul. nr. 25)

inspektorit.

Pall 7500 ml. kuus ühes korteri,
kütte ja walgustusega. Koha-
wõtab palutakse palwetirjad ühes elulootirjeldusega
kuni 27. sept. f. a. terwishoiuosakonnale (Munne uul.
nr. 2) sisse saata. Palwetirjad läwib 20-margalise
tempelmaksu alla.

Linnawalitsuse terwishoiuosakond.

Müüakse

õjawaie tootluslabides, S. Patarei uul. nr. 13 suus-
nallisel enampakkumisel 26-mal septembril f. a. tella 10
ajal hommikul 5884 kilogrammi kalakonserve ja
623 kilogrammi faroline. Nii kalakonservid kui ka
farolinid on täiesti head. Lähemaid teateid müümise
alle ning proove näha wõib saada kuni müümiseni
ladude kantseleis, S. Patarei uul. nr. 13.

J. Raus,
Sw. tootluslabu wõltsija.
Sraumann,
Kaamatupidaja.

Müüa headel tingimistel

wäljaraudtee-roopaid

mõõtudes 60×20×40 mm., 65×25×50 mm. ja
70×30×60 mm. Rõundmised saate Tartus, postkast 42.

Walgejõe laot

Rõnnu wallas (Harju maakonnas)

on

10. oktoobril f. a.

Lähem laewa sadam Lõffa 16 km. lähem raudtee
jaam Tapa 36 km. Wallawalitsus

Frankfurti rahwusm. messed

Sügismesse

23.—29. septembrini 1923. aastal

Ule 5000 Saksa- ja wäljamaa wäljapanija. Ulewaatlik kaupade näitus.
Odaw sisseostu juhused suurkaupm. Eestis. Tekstiilkaubad, nahad, ehitus- ja
kunstikastõõ, masinate, elektrotehnika- ja walgustus-siseseaded, majanduskaubad,
klaas- ja portsellaan, rohu-, ja keemiasaadused, ärisiseseaded, paberikaubad,
mõõblid, muusikariistad, tubakakaubad, põllutõõmasinad jne.

Passisaamise kergendused.

Passisaamise kergendused.

Messe kaarte ja teateid annawad Frankfurti messe aluesitajad Eestis

PILLING & WOLFF, Tallinn, Harju mllits nr. 29.

Geeti rannasõidu liin

Joh. Pitka & Pojad

Wiru liinil peab ühendust a-l. „Maru“

Wäljastit Tallinnast iga reede kell 8 hommikul

Esitrest " " " 1 lõunal

Lõhjat " " " 4 p. lõun.

Jõuab Rõssmu " " " 6 p. l.

Tagasiõit Rõssmust iga pühapäew kell 8 hommikul

Wäljastit Lõhjat " " " 10

Esitrest " " " 1 lõunal

Jõuab Tallinna " " " 5 p. l.

Larwibuse korral seistab laew ka Kaberneemes, Leesi ja Juminda küla all.

Piletite hinnad: Tallinnast — Esitre wõi Juminda Mrl. 150.—

Tallinnast — Lõhjat " 75.—

Tallinnast — Rõssmu " 200.—

Wahesadamates " 75.—

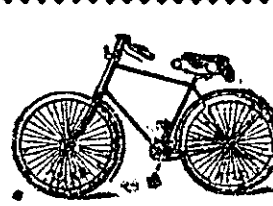
Kaubaweo hinnad 15 ja 30 marka puudast.

Laewa wäljastit elewaatori puusillalt. Kaupasid wõetakse vastu
elewaatori juures iga päew tella 7—4-ni.

Joh. Pitka & Pojad

Speditöörid ja laewaagendid.

Tallinn, Suur Karja uul. nr. 18, kõnetraat 16-85.

Teatan austatud kaubatarwitajatele, et olen oma Tartu
jaoskonna õmblusmasinate-äri

üle wiinud Aleksandri uul. nr. 2.

Ühtlasi teatan, et olen saanud wäljamaalt suurema saadetuse

„Stoewer'i“ õmblusmasinaid

Kõik õmblusmasinad on tehnika wiimane sõna ja kunstilands-tõõdets kõige lohjemad.
Sellepärast palun igit õmblusmasina ostjat, mitte enne masinaid kustit osta, kui
„Stoewer'i“ õmblusmasinad on järele waadanud.

Müügikohtad: Tartus, Aleksandri u. 2.

Wäljandis, Rauba uul. 2.

Wabriku esitaja NIKOLAI NAARIS.

„Ühistegelised Audised“

on hõwitaw ja mitmetelise siuga ajaleht.

— Igas numbris hulk pilte ja joonistusi. —

Maksa 1. oktoobrist aasia lõpuni aialt 60 marka.

Tellimisi wõtab vastu kõik postkontorid ja ühised.

1. oktoobril f. a. kell 10 hom. on Toom-

real, lofaias

otsion.

Mitigile tuleb otsjonitelt järelejänuud mit-
mesugused ehitusmaterjalid, nii kui: kusiula-
tud lubi, asfalt, elektri- ja puumaterjalid,
tõõritad jne.

Lähemaid teateid saab laduwalitselt
Mligitoguhoones, Ehituspeawalitsuse arwepi-
damise ruumis.

Ehituspeawalitsus

Lute walla 3

wõtab „Raja“ „Tea-
taja“ tellimisi vastu herra

J. Seemant.

Pühajärwe wallas

wõtab „Raja“ ja „Teataja“
tellimisi vastu peremees herra

A. Laas.

Rullatfi wallas

wõtab „Raja“ ja „Teataja“
tellimisi vastu herra J. Saul

Udumõisas.